

Ons Pensioen

TIJDSCHRIFT VAN DE BPP: BELANGENVERENIGING
PENSOENGERECHTIGDEN PENSOENFONDS ZORG EN WELZIJN

“Het individu
voorop”

P. 10

Politiek voor
het blok gezet

P. 20

Fonds voor
Verpleegkundigen

P. 29

Ouderwets genieten met de gemakken van nu

8-DAAGSE STANDPLAATS BUSREIS COMPLEET VERZORGD
INDIVIDUEEL OF MET GEZELT

VROEGBOEKAANBIEDING

Vertrek in 2017 op
15 april
20 en 27 mei
3 en 10 juni
1 en 8 juli
5 en 12 aug
2, 9 en 16 sept
7 okt

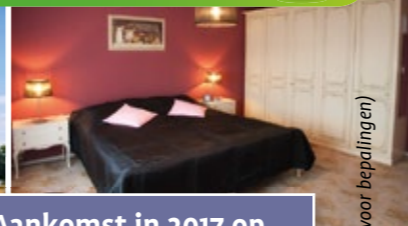
- incl. halen en brengen
- 4 x natuur middagtocht omgeving Appelscha; Drenthe: unieke verzameling klompen (2200 paar uit 43 landen); Overijssel: spektakel in het Bakkerij- en IJsmuseum en Giethoorn: genieten van een rondvaart en een drankje
- dagtocht Friesland met 3 uur varen
- incl. entreegelden en consumptie
- verblijf op basis van VOLLEDIG PENSION, LIFT aanwezig
- Hollandse keuken, mogelijkheid tot afstemming op dieet
- gezellige avondprogramma's
- thuiszorg (als u dit thuis ook ontvangt)
- nieuw excursieprogramma 2017

Bekijk het hele reisaanbod op onze website

7-DAAGS STANDPLAATS KERST ARRANGEMENT

Vertrek op 22 december - bel of kijk op de website voor het programma (om alvast in de sfeer te komen)

5-DAAGS STANDPLAATS AUTO ARRANGEMENT DROOMVAKANTIE

U komt met eigen vervoer naar Appelscha en vervolgens kunt u genieten van een speciaal samengesteld ALL-IN programma

ontvangt (± 11 uur) met een welkomstdrankje, 4 x overnachten incl. ontbijtbuffet, 4 x drie gangen diner/buffet, 3 x uitgebreid lunchbuffet, 1 x dagtocht (per touringcar) Friesland met 3 uur varen, 3 x middag excursie (per touringcar), iedere avond vertier en entertainment

OF: BOEK DIT ARRANGEMENT MET HALEN EN BRENGEN VANAF UW HUISADRES!

Aankomst in 2017 op

15 april
22 en 29 mei
12 juni
3 en 10 juli
7 en 14 aug
4, 11 en 18 sept
9 okt

(alle fouten voorbehouden; zie website voor bepalingen)

www.hotelaandevaart.nl

Vaart n.z. 88/89, 8426 AV Appelscha, Tel. 0516-43 32 32

Een nieuwe lente, een nieuw geluid?

Als er één ding is dat de opkomst van een nieuwe partij als bijvoorbeeld 50PLUS heeft veroorzaakt is het wel de aandacht die plotseling alle politieke partijen aan de ouderen besteden. Overal in de media duiken politici op die de zorg voor ouderen hoog in hun vaandel hebben staan en dit op de politieke agenda willen hebben.

Zo vind je plannen terug om bijvoorbeeld de AOW-leeftijd terug te brengen naar 65 jaar, meer aandacht te besteden aan verpleeghuiszorg of het eigen risico in de zorgverzekering af te schaffen. Hoe dat allemaal betaald moet worden, is nog een beetje een probleem. Jeroen Dijsselbloem verkondigde op het grote zorgdebat dat onlangs in Carré werd gehouden (lees het verslag op pag. 20 e.v.) dat “die vier miljard die het afschaffen van het eigen risico zou gaan kosten dan maar uit de belastingen moest worden gefinancierd”. Grote aandacht ook voor het afschaffen van de administratieve rompslomp in de zorg.

ROELOF JAN MULDER

Allemaal maatregelen die de koopkracht van ouderen bevorderen. Koopkracht die de laatste jaren behoorlijk onder druk is komen te staan. Onder andere door het niet-indexeren of zelfs het korten van de pensioenen en natuurlijk ook door een oneerlijke verdeling van een belastingvoordeel van zo'n 5 miljard. Van die verdeling mochten alleen werkenden profiteren. Niet-werkenden, lees gepensioneerden, werden overgeslagen. Verantwoordelijk daarvoor: de huidige regeringspartijen almede hun gedoogpartners.

En dan de pensioenen. Ook in dit nummer weer uitgebreid aandacht voor de pensioenproblematiek. Zijn de pensioenfondsen nou wel of niet in de problemen en hoe zou een nieuw pensioensysteem er uit moeten zien? Lees het interview met twee pensioenskundigen van PGGM op pag. 10 e.v. Daarin stelt een van de geïnterviewden dat “de rente geen stabiele basis blijkt te zijn voor de uitkeringsfase. Veel beter is het om uit te gaan van een minimaal

benodigd rendement met een opslag voor inflatie. Als het rendement hoger is dan benodigd, kan het overgebleven rendement gebruikt worden voor het aanleggen van buffers”. Frappant in deze benadering is dat er geen sprake meer is van (reken) rente maar van rendement. Door beiden wordt ook gesteld dat het heel risicovol is om met vaste re-

kenrendementen te werken, zoals nu gebeurt. Een methode die op dit moment bijvoorbeeld tot tekorten op de dekkingsgraad leidt.

Duidelijk zal zijn dat een nieuw pensioensysteem een ‘hot item’ zal zijn voor het nieuwe kabinet. En laten we hopen dat men eens afstapt van het idee dat er enorme buffers voor over 30 jaar moeten worden aangelegd. Als morgen een pil wordt uitgevonden waardoor we allemaal 150 jaar worden zijn de pensioenen ook in gevaar. Maar hoe groot is die kans? Tot nu toe hebben pensioenfondsen steeds kans gezien, zelfs in tijden van crisis om op hun beleggingen behoorlijke rendementen te maken. Maar ja, behaalde resultaten in het verleden zijn geen garantie voor de toekomst.

De kop boven dit stukje luidt: Een nieuwe lente, een nieuw geluid? Op 15 maart zijn de verkiezingen. U kunt met uw stem wellicht zorgen voor een nieuw geluid. Het is goed om daarbij te bedenken wat verkiezingsbeloften waard zijn gebleken en wat de bestaande politieke partijen in de afgelopen vier jaar voor ouderen hebben gedaan.

De redactie wenst u veel wijsheid bij uw keuze. —

AUTEUR:
ROELOF JAN MULDER

“
Met uw stem
kunt u zorgen
voor een nieuw
geluid!
”

Inhoudsopgave

3	Een nieuwe lente, een nieuw geluid?
4	Colofon
5	Inhoudsopgave
6	Dromen over een nieuwe werkelijkheid?
7	2017 het jaar van de waarheid
8	Nicolette Loonen, kandidaat voor bestuur PFZW namens gepensioneerden
9	Zin en onzin over ons pensioen
14	Jongeren en ouderen samen voor een goed pensioen?
16	Wat zeggen de politieke partijen
18	Organisatie curatieve zorg richting 2030 in de steigers
20	Politiek voor het blok gezet
	Een verslag van het debat 'Politieke keuzes in de zorg'
24	Koopkracht en zorguitgaven van ouderen in de afgelopen vijf jaar
25	Audrey's DeliCasa
26	Kruiswoordpuzzel & Cryptogram
28	Pas verschenen
29	Het fonds is er, maak er gebruik van
32	De WMO blijft een probleem
34	Eerlijke communicatie
36	Lezers schrijven
38	Agenda ALV
39	Activiteiten en informatie BPP

Colofon

Kwartaal tijdschrift van de BPP: Belangenvereniging Pensioenge-rechtigden Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW).

Aangesloten bij de NVOG: de Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden.

Website

www.pfzw-belangenvereniging.nl

Hoofd- en eindredactie

Roelof Jan Mulder (Ons Pensioen),
Steenakkerstraat 4, 4012 EP
Kerk-Avezaath.
Telefoon: (0344) 681793
E-mail: roelof.j.mulder@planet.nl
Gitte Jansen-Nieudorp
(Pensioenbelangen)

Redactieleden

Jaap van der Spek, Eric van Eck,
Pierre Thijssen.

Medewerkers aan dit nummer

Audrey, Betty Berger, Rob de Brouwer,
Ad van den Berg, Eric van Eck,
Cees Michielse, Jaap van der Spek,
Joop van Vliet, Marjoke Wessels,
Ron Wessels, Pierre Thijssen.

Grafisch Ontwerp

William van Giessen

Afbeeldingen

pixabay.com
Stephan Tellier

Druk en verzending

Senefelder Misset

Verantwoording

Het ledenblad 'Ons Pensioen' is het contactorgaan van de BPP en verschijnt vier keer per jaar. Ons Pensioen komt tot stand in samenwerking met 'Pensioenbelangen' (van de NBP). De meningen en visies in dit blad zijn niet noodzakelijkerwijs die van het verenigingsbestuur.

De redactie streeft ernaar de onderwerpen vanuit een breed en diverse perspectief te behandelen. Het is aan de lezer zelf om (mede aan de hand van meningen en visies in dit blad) tot eigen oordeelsvorming te komen. Voorts is de redactie niet verantwoordelijk voor de inhoud van advertenties en bijsluiters.

Overname van (delen van) artikelen is toegestaan, met bronvermelding. De redactie plaatst met regelmaat reacties, artikelen en meningen van lezers. Reacties kunnen worden gezonden naar: roelof.j.mulder@planet.nl. De redactie behoudt zich het recht voor reactie niet, dan wel ingekort te plaatsen zonder daarover vooraf met de inzenders te overleggen. De redactie werkt met een redactiestatuut.

Bestuur

Voorzitter: Peter Patijn.
Secretaris: Cees Michielse.
Penningmeester: Jaap Dijkstra.
Leden: Jan van Pijkeren, Jaap van der Spek, Baukje Vegter.

Ledenadministratie

Adreswijzigingen en opzeggingen graag als volgt doorgeven: Jaap Dijkstra (071) 521 52 46, of ledenadministratie@pfzw-belangenvereniging.nl.

Lid worden

De contributie bedraagt slechts €11 per jaar (meer mag natuurlijk ook!). Het partnerlidmaatschap is €5,50 per jaar. U kunt zich aanmelden via de strook in dit blad, via de website of via een brief met gegevens aan de ledenadministrateur. Betalingen kunnen worden overgemaakt op banknummer NL83 INGB 000 455 2579 (ING Bank) t.n.v. Belangenvereniging Pensioengerechtigden PFZW.

Belangrijk om te weten

Als u overlijdt, stopt uw Ouderdoms- pensioen van PFZW. Uw partner en kinderen hebben dan onder bepaalde voorwaarden recht op Partner- en Wezenpensioen. Ook hebben zij recht op een eenmalige slotuitkering die gelijk is aan driemaal het bruto maandbedrag van uw Ouderdomspensioen. Over die uitkering wordt geen loonheffing (belasting) en zorgpremie betaald. Het nettobedrag is dus gelijk aan het brutobedrag. De partner krijgt deze uitkering. Is er geen partner? Dan krijgen de kinderen jonger dan 21 jaar de uitkering. Als er geen partner of wees is die aanspraak maakt op de uitkering ineens, dan kan deze worden uitbetaald aan de natuurlijke persoon (bijvoorbeeld kinderen ouder dan 21 jaar, neven, nichten, vrienden) die kosten heeft gemaakt in verband met het overlijden.

Commissie Financiële Dienstverlening

In geval van problemen met PFZW over uw pensioenberekening, zoek contact op met de voorzitter van deze BPP-commissie: P.Patijn (06-51110724).

Advertenties

Advertenties voor Ons Pensioen gaan samen met advertenties voor Pensioenbelangen. Meer info via Bonds bureau NBP: 070-3601921 of info@pensioenbelangen.nl. Tarieven op aanvraag.

De aanmeldingsbon voor de algemene ledenvergadering vindt u op de achterzijde.

Dromen over een nieuwe werkelijkheid?

Wanneer u dit leest zijn de Tweede Kamerverkiezingen in zicht. Mogen we stemmen en hopen op mooie beleidsveranderingen zoals belastingverlaging, geen eigen risico meer in de ziektekostenverzekeringen, alle brugklasser een laptop of tablet alsof het een gratis boek is, meer duurzaamheid, een hogere rekenrente voor pensioenfondsen, indexatie van pensioenen en bovenal Bismarcks datum voor pensionering terug. (Wat we daarvan na de verkiezingen terecht zien komen, is maar de vraag.)

AUTEUR:
PETER PATIJN

En dat allemaal tegen de achtergrond van een wereld met o.a. de (mercantilistische?) president van de V.S. Trump, met een eigen volk eerst, premier May in Engeland, die de Brexit moet uitvoeren en met een Chinese communistische president, die in Zwitserland voor vrijhandel heeft gepleit.

In wat voor droomwereld leven wij?

In de BPP maken wij ons zorgen over de nabije toekomst. Wij weten dat onze invloed en inbreng bij sociaaleconomische vraagstukken, zeker als die betrekking hebben op onszelf, beperkt is.

Wij willen ons eigen belang niet dienen ten koste van de generaties die na ons komen, maar zouden het toch wel toejuichen als de regelgeving gewijzigd wordt en wat soepeler toegepast zou worden door De Nederlandsche Bank (DNB) en de staatssecretaris. Iets meer sociaal gevoel. Een iets minder technocratische en bureaucratische benadering.

In dat kader pleiten wij vooruitlopend op een nieuw pensioenstelsel voor een zekere bandbreedte voor de rekenrente gedurende de komende vijf á zes jaren. De ondergrens van deze nieuwe rekenrente mag wat hoger komen te liggen dan de twee procent die men nu soms hoort.

PETER PATIJN

Iets meer tijdelijk risico nemen kan geen kwaad. Zeker niet als we de rendementcijfers van ons eigen pensioenfonds PfZW over 2016 en voorafgaande jaren bezien. Die overtreffen vele malen die van de gehanteerde rekenrente.

Het geld klotst de laatste jaren

niet tegen de muren, maar wel tegen de plinten. Wij rekenen ons onnodig arm, wetende dat de verdeling van het na 2008 toegenomen pensioenvermogen over de generaties onevenwichtig is en blijft. Becijferd is dat de toename van het vermogen van de pensioenfondsen vanaf 2008 (het begin van de crisis) voor 45% toegeschreven kan worden aan niet-geïndexeerde pensioenuitkeringen. Al met al een flinke bijdrage van de ouderen, waaraan nogal eens aan voorbij gegaan wordt. Mogen we dan een perspectief op een beetje indexatie krijgen? Als dat eens werkelijkheid zou kunnen worden.

Daar droom ik over. —

“
Mogen we dan een perspectief op een beetje indexatie krijgen?
”

2017 het jaar van de waarheid

AUTEUR: CEES MICHIELSE

ALV 30 mei 2017 in Doorn

De jaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV) van de BPP zal dit jaar plaatsvinden op 30 mei 2017 bij de Koningshof te Doorn (Kerkplein 1, 3941 HV). De voorlopige agenda voor deze bijeenkomst treft u elders in dit blad. U kunt zich aanmelden via de website (www.pfzw-belangenvereniging.nl/aanmeldenalv), hetgeen onze sterke voorkeur heeft, of per antwoordcoupon die achterop dit blad is opgenomen.

Tijdens de ALV zal er ruim aandacht zijn voor de actualiteit van het pensioenbeleid. Wat vinden wij van het dan verschenen SER-rapport dat in samenwerking met de Pensioenfederatie is gemaakt? Wat zijn de reacties van de politieke partijen daarop? Wat is de stand van zaken bij de lopende of net afgeronde kabinetsformatie? Een externe deskundige, die bij dit onderwerp nauw betrokken is, zal dit thema inleiden.

Ook zal een van de bestuursleden van de BPP verantwoording afleggen over het door ons gevoerde beleid en de visie van de BPP weergeven. En natuurlijk zullen wij vervolgens hierover met de leden in debat gaan om het beleid naar de toekomst op dit punt te bespreken.

Bij de ontvangst met een broodjeslunch en na afloop bij een drankje is er ook tijd om informeel met elkaar te praten en de onderlinge contacten te verstevigen. Kortom: een voldoende interessant middag om deze datum in uw agenda te reserveren. Vergeet u zich niet aan te melden via de site (<https://www.pfzw-belangenvereniging.nl/aanmeldenalv>) of door inzending van de antwoordcoupon.

Nieuwe leden

De aanmelding van nieuwe leden voor de BPP verloopt de laatste maanden erg goed. Reden om daar met gepaste trots naar te kijken, maar zo stelde het bestuur in zijn februari vergadering vast nog niet om tevreden

te zijn. Iedere keer weer blijkt dat de kracht van onze argumenten belangrijk is, maar dat de werkelijke macht om besluitvorming te beïnvloeden toch mede in de macht van het getal zit.

Verdere groei van de BPP, die zich specifiek richt op de belangen van gepensioneerden in de pensioensfeer blijft dus voortdurend aandacht vragen. Dit ook omdat vanwege de doelgroep het natuurlijk verloop toch groot is. Schrijft u allemaal een nog niet bij ons aangesloten oud-collega in voor de BPP. Het zou ons, maar vooral ook uzelf heel erg helpen. En voor € 11 per jaar zal dat toch nauwelijks een drempel voor iemand zijn. Dat voordeel van een heel lage contributie kunnen wij volhouden dankzij de inzet en betrokkenheid van de vele vrijwilligers die zich inzetten voor de BPP. En zoals u weet, werkt de BPP uitsluitend met vrijwilligers.

Website

Ook de afgelopen periode zijn er veel nieuwe berichten verschenen op de website en in de nieuwsbrieven die wij via e-mail verspreiden. De komende tijd zal er ook nog een voor ons belangrijke verkiezing plaats hebben voor het bestuur van PFZW, waar de zetel namens de gepensioneerden vacant is. Op pag. 8 in dit magazine kunt u een interview lezen met onze kandidate Nicolette Loonen. Volg de nieuwsberichten over de verkiezingen via PFZW zelf en op onze website. Het belangrijkste is echter dat u uw stem uitbrengt zodra dit kan, bij voorkeur natuurlijk op de kandidate die door ons samen met de ANBO is voorgedragen. —

Nicolette Loonen, kandidaat voor bestuur PFZW namens gepensioneerden

OP VOORDRACHT VAN ZOWEL BPP ALS ANBO

Als ze gekozen wordt, is ze met haar 44 jaar de jongste pensioenfondsbestuurder die PFZW ooit namens gepensioneerden heeft gehad! Nicolette Loonen ziet dat juist als een voordeel. Met ouders op leeftijd (vader 77 en moeder 73) en vier jonge kinderen ondervindt Nicolette aan den lijve het belang van een goed pensioen voor jong en oud!

Waarom wil je graag het bestuur van pensioenfonds PFZW in?

Nicolette: "Om de belangen van alle mensen die in de zorg hebben gewerkt te behartigen. Van verpleegkundigen tot artsen. Jarenlang hebben zij zich ingezet. Ik wil ervoor zorgen dat zij een goed pensioen houden. Maar ik zet mij ook in voor toekomstige zorgprofessionals. Ook zij moeten later aanspraak kunnen maken op een goed pensioen. De zorg is zo'n belangrijke sector en PFZW is hét pensioenfonds voor mensen uit die sector. Omdat pensioenen voor veel mensen een ver-van-hun-bed-show is, wil ik mij richten op het begrijpelijk maken van pensioenen. Door ervoor te zorgen dat er betere communicatie komt. Ook vind ik duurzame investeringen erg belangrijk. En ik wil er natuurlijk voor zorgen dat de financiële huishouding van pensioenfondsen op orde blijft."

Wat heb je zelf met de zorg?

Nicolette: "Ik heb de zorgsector van kinds af aan van dichtbij meegemaakt doordat mijn gehandicapte neef veel bij ons gezin werd betrokken. Hierdoor ben ik opgegroeid met respect voor ieder individu en is mijn uitgangspunt dat

NICOLETTE LOONEN

iedereen meetelt. Mijn vader doet ook nu nog steeds vrijwilligerswerk voor mensen met een verstandelijke beperking. Daar heb ik veel waardering voor. Vanuit professioneel oogpunt was ik de accountant van verschillende zorgverzekeraars en daar heb ik gezien hoe omvangrijk de zorgsector is."

Waarom moeten gepensioneerden

op jou stemmen?

Nicolette: "Mijn kandidatuur wordt gesteund door ANBO en BPP. Een stem op mij betekent dat er een bestuurslid komt op een gezamenlijke voordracht van ANBO en BPP voor alle PFZW-ers incl. de gepensioneerden. Alleen op die manier kunnen gepensioneerden meepraten en meebeslissen. Daarnaast breng ik veel inhoudelijke pensioenervaring in en ben ik erg begaan met de zorgsector. Daarom is het belangrijk dat iedere gepensioneerde die een pensioen bij PFZW heeft, zijn stem uitbrengt! Het liefste op mij natuurlijk, zodat ik uw belang optimaal kan behartigen." —

AUTEUR:
CEES MICHIELSE

HOE STEMMEN?

Tussen 3 en 30 april kunnen alle pensioengerechtigden van Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) stemmen op één van de acht geselecteerde kandidaten voor de functie van bestuurslid namens de pensioengerechtigden. "Nicolette Loonen is de door ANBO en BPP voorgedragen kandidaat", zegt Peter Patijn, voorzitter van de BPP. "Met haar in het bestuur hebben we iemand die opkomt voor de belangen van gepensioneerden. Iemand die opkomt voor de huidige generatie, maar ook denkt aan het belang van de jongere generaties zodat ook uw kinderen en kleinkinderen later kunnen rekenen op een goed pensioen." PFZW zal de stemprocedure tijdig publiceren. De informatie zal ook op de BPP-website (www.pfzw-belangenvereniging.nl) komen. Naar verwachting eind februari.

Zin en onzin over ons pensioen

Daar zijn we weer. In De Telegraaf van vrijdag 27 januari een groot stuk over pensioenen en over het 'diepe dal' waarin we verkeren. Althans volgens deskundige Marc Heemskerk, vorig jaar nog uitgeroepen tot actuaaris van het jaar. "Laten we vooral niet denken dat korten van de baan is", schrijft hij. Flexbanen, hogere levensverwachting (voor mannen gelijk gebleven en voor vrouwen met 0,1 jaar gestegen, dus dat valt mee) en de aanhoudende lage rente zijn de factoren die het kamp van 'de pensioenfondsen bevinden zich in de gevarezone' gebruikt om de Nederlander ervan te overtuigen dat zijn of haar pensioen daadwerkelijk in gevaar is.

AUTEUR: ROELOF JAN MULDER

In een column van Arno Reekers op dezelfde pagina van De Telegraaf stelt hij dat er een groot wantrouwen bestaat onder de Nederlandse bevolking t.o.v. de pensioenfondsen. Nog groter dan tegenover de bankwereld. 'En hoe komt dat?', vraagt hij zich af. Omdat het allemaal te complex is. De gemiddelde Nederlander begrijpt er niets van. Dat bleek ook uit een onderzoek van De Pensioenfederatie: 70% denkt dat het een omslagstelsel is. En dat er een harde verplichtstelling is, maar fondsen hun beloften niet nakomen.

Zo constateer ik voortdurend dat media en politiek ons voorhouden dat het toch wel erg slecht gesteld is met onze pensioenfondsen. Feit is echter dat de fondsen nog nooit zoveel geld in kas hebben gehad: 1400 miljard euro. Dit is genoeg om zonder renteopbrengsten en zonder rendement de pensioenen van de Nederlanders gedurende 30 jaar uit te keren. Maar pensioenfondsen moeten van de overheid rekenen met de inderdaad historisch lage rente om hun toekomstige verplichtingen te bepalen. Dat maakt dat ze onder een bepaalde dekkingsgraad komen en dat korten op de loer ligt. Maar rente is niet de enige inkomstenbron van de pensioenfondsen. Ze hebben grote delen van hun kapitaal belegd in aandelen en andere goed renderende producten.

Heemskerk stelt aan het slot van zijn betoog: "De dalende rente speelt al jaren en blijft ook nog jaren spelen, omdat de fondsen veel geld hebben belegd in beleggingen met langlopende rente". Daarmee

worden staatsobligaties bedoeld en vergelijkbare leningen. Maar bijvoorbeeld PFZW heeft 66% van het vermogen belegd in aandelen en andere alternatieve beleggingen. In het afgelopen jaar heeft het fonds opgeteld 12% rendement behaald. Maar daar mag door die belachelijke regelgeving die de Nederlandse overheid hanteert en die door De Nederlandsche Bank (DNB) streng wordt gecontroleerd voor de berekening van de dekkingsgraad niet mee gerekend worden. PFZW heeft een vermogen van 185 miljard euro en dat vermogen groeit nog steeds ondanks de lage rente en terwijl de pensioenen gewoon worden uitgekeerd. Voor het ABP geldt in grote lijnen hetzelfde.

Kortom: volgens onze overheid en een aantal politieke partijen, waarvan D66 de meest fanatieke is, moeten we ons arm rekenen terwijl we in feite stinkend rijk zijn. Misschien kunnen u en ik er wat aan doen door bij de komende verkiezingen verstandige keuzes te maken. Elders in dit blad leest u wat de verschillende politieke partijen voor ons in petto hebben als zij het voor het zeggen krijgen. Hoopvol? —

“Om de collectiviteit te behouden, moeten we het individu voorop zetten”

“Het ideale nieuwe pensioencontract bestaat niet. We moeten streven naar het best haalbare resultaat”, stelt Jan Tamerus, (63). Zijn collega Dick Boeijen (39) beaamt dit. “Waarschijnlijk komen de handen op elkaar voor een compromis: variant 4c* voor actieven en 1b* voor gepensioneerden, met een geleidelijke overgang van de opbouwfase naar de uitkeringsfase in bijvoorbeeld 10 jaren.”

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK,
GITTE JANSEN-
NIEUDORP

Deze mogelijkheid kunnen de pensioenfondsen oppakken, maar het hoeft niet. Ze kunnen ook kiezen voor de bestaande contracten. Al zal dan wel ook in die contracten de doorsneesystematiek zijn vervangen door een actuariel faire pensioenopbouw. De verwachting van Boeijen en Tamerus is, dat pensioenfondsen zoals PFZW en ABP zullen kiezen voor de voorgestelde variant en dat anderen binnen enkele jaren zullen volgen. In een arbeidsmarkt met wisselende banen, en dus ook wisselende werkgevers en pensioenfondsen, past een persoonlijk pensioenvermogen beter.

De voorgestelde variant zal er volgens beiden aan bijdragen dat het vertrouwen kan herstellen. Boeijen: “Pensioenfondsen doen heel veel goed en zijn succesvol. Deelnemers krijgen gemiddeld genomen 3 tot 4 keer hun inleg uitgekeerd. Maar dat succesverhaal kunnen ze niet vertellen. Ze zijn verplicht te communiceren over niet-indexeren en korten. Pensioenfondsen zullen zich opnieuw moeten bewijzen. Met de samenvoeging van 4c

en 1b krijgen jongeren hun persoonlijk pensioenvermogen (met risicodeling) en ouderen meer kans op indexatie.”

Even uw geheugen oprispen. In de aanloop naar het nieuwe pensioencontract is de SER tot vier voorstellen gekomen. Twee daarvan zijn door staatssecretaris Klijnsma namens de regering, met instemming van de Tweede Kamer, gekozen om verder uit te werken. De Pensioenfederatie heeft deze beide contractvoorstellen bezien op de terreinen financieel, uitvoering, juridische haalbaarheid en communicatie. Tamerus spreekt van een waardevolle exercitie: “Het geeft een goed beeld van hoe de theorie uitwerkt in de praktijk bij verschillende fondsen en voor de verschillende deelnemers. Dat kun je vervolgens nog bijstellen om tot het best haalbare resultaat te komen voor alle deelnemers.”

De twee uitgewerkte varianten zijn:

- Variant 1b gaat uit van een voorwaardelijke uitkering met de ambitie tot indexatie, maar zonder zekerheid.
- Variant 4c betreft een op premie gebaseerd persoonlijk pensioenvermogen binnen een collectief systeem met risicodeling.

De exercitie resulteerde eind november in vier rapporten die u via de site van De Pensioenfederatie (<http://bit.ly/2kLXGwC>) kunt downloaden en lezen. In het kort komt het erop neer dat 1b minder persoonlijk is, maar meer bescherming biedt en 4c meer persoonlijk is, maar ook meer risico met zich meebrengt.

Wij ontmoeten Jan Tamerus en Dick Boeijen bij hun werkgever, pensioen-uitvoerder PGGM, te Zeist. Het is alsof we met vader en zoon aan tafel zitten. Hier dus al twee generaties aan het woord. Tamerus is vanaf het begin betrokken bij alle voorstellen om het pensioenstelsel te veranderen, o.a. als lid van de werkgroep pensioenen van de Stichting van de Arbeid en als lid van de SER-commissie die de staatssecretaris heeft geadviseerd over de toekomst van het pensioenstelsel. Zijn eigen pensionering komt al aardig dichtbij, maar dat staat nog niet op zijn prioriteitenlijst. Hij richt zich nu vooral op:

1. het gidsen naar een goede balans tussen ambitie, premie en risico,
2. de discussie in Den Haag en uiteindelijk de transitie naar een nieuw stelsel,
3. het adviseren over verschillende controversiële onderwerpen zoals de verplichtstelling, de rekenrente en de maatschappelijke rol van pensioenfondsen.

Boeijen werkt sinds 2002 bij PGGM en is nauw betrokken bij de discussie over de houdbaarheid van het Nederlandse pensioencontract. Beiden zijn elkaars klankbord.

Waarderen van de uitkeringen

Maar hoe zit het dan in de uitkeringsfase bij een contract zonder nominale zekerheid, vragen we hen? Het is bekend, dat hoe lager de rente is, hoe lager de levenslange uitkeringen zullen zijn. Tamerus bevestigt dat de uitkeringsfase een aparte uitdaging is. “De rente blijkt ook geen stabiele basis te zijn. Veel beter is het om uit te gaan van een minimaal benodigd rendement met een afslag voor de in-

JAN TAMERUS

“Nu benaderen we het waarden van de pensioenverplichtingen heel financieel. Terwijl het pensioen geen financieel maar een sociaal contract is. Daar past eigenlijk geen rekenrente in die ontleend is aan de financiële markt.”

flatie. Als het rendement hoger is, dan kan het meerdere rendement gebruikt worden voor het aanleggen van buffers.

De buffers kunnen vervolgens gebruikt worden als de rendementen een keer onder de norm zakken. Het is op dit moment nog een brug te ver om in deze pensioendiscussie daarover met zijn allen overeenstemming te bereiken. Om te komen tot het best haalbare resultaat moeten we de discussie over de rekenrente nu niet willen voeren.”

Boeijen vult aan: “Het is te risicovol om in de huidige pensioenregelingen met een vaste rekenrente te werken. Dit zou het vertrouwen van de jongeren in het stelsel kunnen breken en daarmee verlies je het hele stelsel.

De discussie zit muurvast en is al vreselijk besmet. Het is beter nu eerst de stap naar een nieuw pensioencontract te nemen. Daarin bouwen actieve deelnemers een vermogen op en in die fase speelt de rekenrente dus geen rol meer.”

Tamerus: “Nu benaderen we het waarden van de pensioenverplichtingen heel financieel. Terwijl het pensioen geen financieel maar een sociaal contract is. Daar past eigenlijk geen rekenrente in die ontleend is aan de financiële markt. Misschien is een rekenrente gebaseerd op de groei van ons nationaal inkomen bijvoorbeeld een beter idee. Je zou dan onze economische groei de maat laten zijn voor de aangroei van het inkomen voor gepensioneerden. Zover zijn we echter nog niet.”

De opbouwfase is gelukkig een gemakkelijker verhaal. Tamerus: “Het regelen van het geld in de pot is eenvoudiger uit te leggen. Dat is gewoon een overzicht van de ingelegde premies (van deelnemer en werkgever), het rendement erop en de kosten ervan.”

Meer uniformiteit, maar wel eigen identiteit

Een samensmelting van beide varianten dus als nieuw pensioencontract. Bieden alle pensioenfondsen dan straks eenzelfde soort regeling? Boeijen: “Ik ben een voorstander van meer harmonisatie. Dat er meer uniformiteit is over alle pensioenregelingen heen. Dat maakt communiceren en uitleggen veel makkelijker. Maar geen eenheidsworst. De beroepsgroepen en deelnemers binnen een fonds zijn immers verschillend. Een pensioenfonds moet wel kunnen aansluiten bij hun wensen en verlangens”.

Tamerus: “Fondsen kunnen binnen een uniform raamwerk nog steeds hun eigen parameters kiezen: de hoogte van de premie, de keuzes in beleggingen, etc. De eigen cao is hierin leidend. Hiermee behouden fondsen en hun deelnemers een eigen identiteit.”

Sociale partners gaan regie nemen

Beide actuarissen zien dus een oplossing voor het nieuwe pensioencontract. Zo ver is het echter nog niet. Na 15 maart starten de besprekingen die tot een nieuw regeerakkoord moeten leiden. Dan zal het zeker ook over het pensioen gaan. De pensioenwereld denkt dat het beter is als niet de politiek, maar de sociale partners en de bij pensioen betrokken groepen tot overeenstemming komen. Dan kan de politiek er niet meer omheen. Zo'n benadering is logisch.

Boeijen: “Het pensioen is een arbeidsvoorwaarde en daarmee een afspraak tussen werknemers en werkgevers. De vakbonden en de werkgevers zien nu wel dat zij er onderling met elkaar uit moeten komen, vóór de formatie. Doen ze dit niet, dan zal het pensioen inderdaad een politieke speelbal worden.”

Tamerus vult aan: “De vakbonden

DICK BOEIJEN

vinden variant 1b een aanvaardbare optie, maar ze weten ook dat de politiek al een stap verder is. Maar variant 4c gaat sectorbreed niet lukken. Het is geen spel meer van ‘of dit en anders niet’. Iedereen zal zijn knopen moeten tellen en bepalen onder welke voorwaarden hij tot een compromis bereid is.”

Al te lang uit de ruif gegeten

Voor wie zich nog steeds afvraagt of alle pensioenhervormingen echt wel nodig zijn, omdat de fondsen nog nooit zo rijk zijn geweest, daarover zijn beide eensgezind en duidelijk. Tamerus: “We hebben al veel te lang, sinds de jaren’30, uit de ruif gegeten. Door de babyboom, een periode van wederopbouw en een jarenlang hoge

rente hebben we lang, té lang, gedacht dat we dit konden volhouden. Maar dit waren uitzonderlijke situaties. Nu komt echt alles bij elkaar en knelt het systeem aan alle kanten. Het is goed dat Klijnsma de moed heeft gehad dit aan de kaak te stellen.” Boeijen: “Het is jammer dat we pas nu in Nederland de volledige discussie voeren. Het had inderdaad eerder gekund en eigenlijk ook gemoeten”.

Beiden vinden het jammer dat in een eerder stadium de voorstellen om te komen tot het zogenoemde reële pensioencontract voor de

eindstreep in 2014 sneuvelde. Maar dat komt nu wel terug in variant 1b. Tamerus: “Dat is fijn om te merken. Toen liepen we waarschijnlijk te hard voor de troepen uit. De andere spelers op het pensioenveld waren te verdeeld en dus kwam er toen niets van de grond en kon de overheid een te beknellend nieuw financieel toetsingskader aannemen.” Wellicht dat dit besef bij werkgevers en vakbonden heeft geleid tot de gedachte nu zelf aan zet te blijven, voor de politiek beslist.

Individu voorop, maar vaderlijk sturen

In veel discussies over de omvorming van het pensioenstelsel lijkt het een strijd tussen oud en jong te worden. In het meest recente rapport van het CPB (zie ook artikel op pag. 14) houdt het CPB rekening met een generatie die nu nog in de luiers ligt. Boeijen reageert: “We moeten realiseren dat de huidige 20'ers al anders denken dan wij doen. Die zijn veel meer gewend dingen zelf te regelen op de momenten dat het hen uitkomt. Niet alleen de steeds grotere groep hoger opgeleiden. Voor de generatie die nu in de luiers zit, zal dat alleen maar toenemen. Willen we in de toekomst dus van de kracht van het collectiviteit gebruik kunnen blijven maken, dan moeten we nu het individu voorop gaan stellen. Met maatwerk, persoonlijk inzicht, keuzevrijheid en zeggenschap.”

“Maar wel met een solide, collectieve basis”, vult Tamerus aan. “Ik geloof in vaderlijk sturen, wil je een goed pensioen hebben, dan kan dat niet anders. Maar dan moet je ook de toekomst aan je binden. Dus moet je verder vooruit kijken. Je moet dus hervormen, voordat het stelsel het loodje legt. PFZW is een redelijk jong fonds en kan nog wel wat risico opvangen. Andere fondsen hebben juist een ouder deelnemersbestand. Je moet je echt afvragen hoe houdbaar het dan nog is dat de jongeren het risico dragen.”

Naar één systeem

Tot slot, omdat de tijd er helaas op zit, leggen we hen nog een keuze voor: huidige rechten invaren of systemen naast elkaar laten bestaan? “Naar één systeem”, klinkt het eensluidend, “maar zonder het te forceren”. Tamerus: “Fondsen gaan op termijn merken dat ze gaan vastlopen. Bij de een zal dat sneller gaan dan bij de ander, maar waarschijnlijk zullen ze zich vroeg of later wel aansluiten. De huidige pensioenregeling is niet meer levensvatbaar. Deze vernieuwing geeft ABP en PFZW de mogelijkheid om hun deelnemers een goed pensioen te bieden in een op de 21ste eeuw passende pensioenregeling.” —

CV

DICK BOEIJEN (1977) is sinds 2002 in dienst bij PGGM, in verschillende actuariële functies. Zijn achtergrond is een studie Wiskunde aan de TU Eindhoven (1995-2001) en Actuariële Wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam (2002-2006). Sinds een aantal jaar is hij nauw betrokken bij de discussie over de houdbaarheid van het Nederlandse pensioencontract en de ontwikkeling van een nieuw stelsel.

JAN TAMERUS (1953) is Master Actuarieel & ALM bij PGGM en adviseert PFZW over de financiële houdbaarheid van het pensioencontract. Hij is tevens pensioenadviseur van de Vakcentrale voor Professionals (VCP) en lid van de werkgroep pensioenen van de Stichting van de Arbeid. Hij is ook lid van de SER-commissie die een verkenning uitvoert naar een premieovereenkomst met collectieve risicodeling. Op 22 juni 2011 promoveerde hij op Defined Ambition. Hij was actuaaris van het jaar in 2012.

“Willen we in de toekomst van de kracht van het collectiviteit gebruik kunnen blijven maken, dan moeten we nu het individu voorop gaan stellen. Met maatwerk, persoonlijk inzicht, keuzevrijheid en zeggenschap.

”

Jongeren en ouderen samen voor een goed pensioen?

Het is de derde dinsdag van januari. Voor de tweede keer zitten vertegenwoordigers van ouderen- en jongerenorganisaties samen bij staatssecretaris Klijnsma. Ze gaan na hoe het beeld kan worden veranderd dat ouderen pensioengraaiers zijn en dat jongeren de overtuiging hebben, dat er voor hen straks geen pensioen meer is. Politiek 'Den Haag' (D66 aan de ene kant en 50Plus aan de andere kant van het spectrum) en de media vergroten de tegenstellingen. Weten we van elkaar wel 'waar de ander het over heeft'?

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

We discussiëren in heel Nederland over ingewikkelde onderwerpen vanuit de beelden die we van de werkelijkheid hebben. Vanuit die (soms vaag, gevoelsmatig) bestaande beelden selecteren we de feiten en argumenten die ons goed uitkomen en bekritisieren we de argumenten en de aangedragen feiten van anderen, als die mogelijk ons beeld zouden kunnen verstoren. Dit in de sociale wetenschappen bekende verschijnsel (zie 'Argumentatieleer' van de Noorse filosoof Arne Naess) is ook relevant als het gaat om het pensioen-debat. Zo met elkaar praten lost meestal niets op.

Alternatieve feiten

Een voorbeeld daarvan is wat er in januari gebeurde met de vragen van de Tweede Kamer om te berekenen wat de gevolgen zouden zijn als de rekenrente (de laagte ervan is de boosdoener in de hoogte van de dekkingsgraad van pensioenfondsen) tot 2% zou worden verhoogd, of zelfs tot 4%, en wat de generatie-effecten zouden zijn. Het CPB kwam met berekeningen die pasten bij het beeld van een belangrijk deel van de Tweede Kamer en van staatssecretaris Klijnsma, te weten 'niet morrelen aan de risicovrije rente'.

En dus was het oordeel duidelijk. Verhoging van de rekenrente is goed voor

de gepensioneerden en heel slecht voor de jongeren. Alleen de meest vergaande uitkomsten werden in het persbericht van de staatssecretaris voor deze stelling gebruikt. Jongeren blij met het rapport, dat zij dus omarmen, en ouderen en ouderenorganisaties komen met 'feitelijk onderbouwde' kritiekpunten op het rapport en de voor de berekeningen gebruikte uitgangspunten.

In het huidige Trump-tijdperk is het begrip 'alternatieve feiten' een gevleugeld woord geworden en we lachen er een beetje om. Maar doen we zelf anders?

Het klopt natuurlijk dat bijvoorbeeld getallen door ons als feiten worden gezien, omdat we ooit één en één 'twee' hebben genoemd, zodat we ermee zouden kunnen rekenen. Zo hebben we ook woorden afgesproken bijvoorbeeld voor materie. Het woord tafel hebben we afgesproken voor een plat ding met poten eronder. Zo hebben we een taal ontwikkeld waarmee we elkaar kunnen verstaan.

Maar tegelijkertijd zit daarin ook de bron van misverstanden. Uit de doos met 'feiten' en gebeurtenissen kan iedereen vrijelijk plukken en de woorden kunnen verschillend worden opgevat. Discussiëren brengt ons op deze manier geen stap verder in de richting van oplossingen.

Pensioenoplossing met een groot draagvlak

Bij jongeren en ouderen bestaan verschillende beelden als het om pensioen gaat. De jongeren van het FNV, het CNV en de Young professionals hebben samen alweer enige tijd geleden het 'Pensioenlab' opgericht met als doel jongeren te informeren over pensioenen, hen bij het onderwerp te betrekken en hen te bekwaamen voor een goede rol in de pensioendiscussie. Via de inbreng van het Pensioenlab zijn reeds enkele jongeren, met instemming van de Nederlandse Bank, opgenomen in pensioenfondsbesturen.

Hoewel zo'n 85% van de jongeren zich niet druk maakt over het onderwerp ('We hebben wel wat anders aan ons hoofd'), probeert het Pensioenlab de bewustwording te vergroten. Tevens willen ze staan voor het belang van de jongere generatie.

Ouderenorganisaties realiseren zich goed, dat het onderwerp pensioenen niet alleen op hen van toepassing is, maar ook op de generaties daaronder. Het stelsel is gebaat bij continuïteit over een zeer grote hoeveelheid jaren. Daarom alleen al is het belangrijk dat jongeren en ouderen zich niet tegen elkaar laten uitspelen, maar dat ze elkaar opzoeken om na te gaan hoe de verschillende belangen met elkaar in

overeenstemming kunnen worden gebracht. Dat is inmiddels opgepakt.

Eind februari zijn vertegenwoordigers van de verschillende organisaties bij elkaar gekomen en zijn begonnen met te inventariseren welke onderwerpen in de pensioendiscussie van belang zijn, vervolgens welke belangen jongeren en ouderen hebben en welke opvattingen bestaan. Tenslotte zal worden gezocht naar overeenkomsten en verschillen. Zo hopen ouderen en jongeren mee te werken aan pensioenoplossingen die op een groot draagvlak kunnen rekenen. Zo mogelijk voordat de politieke partijen na de verkiezingen komen tot een regeling op basis van coalitieakkoorden. —

“
Het is belangrijk dat jongeren en ouderen zich niet tegen elkaar laten uitspelen, maar dat ze elkaar opzoeken om na te gaan hoe de verschillende belangen met elkaar in overeenstemming kunnen worden gebracht.

”

Wat zeggen de politieke partijen

Hij weet het al precies: “Ik ga de partij stemmen waarop ik altijd stem. Trouw zijn is goed”. Heel lang waren het juist de ouderen die trouw waren aan de zuil, die bepalend was voor een groot deel van hun leven. Je stemde vooral voor het principe, voor de rode draad door je leven.

Je was liberaal, je was socialist of je was christelijk geïnspireerd. Links was rood, op de emancipatie van arbeiders gericht en progressief, rechts was voor het individu, voor het in de vrije markt ondernemen en conservatief en daartussen zaten de middenpartijen, die daarom ook vaak in het landsbestuur aanwezig waren. De wereld is geheel veranderd, de keuze voor een politieke partij is niet meer vanzelfsprekend en het aantal zwevende kiezers is groter dan ooit. Dat geldt ook voor gepensioneerden.

Het stembiljet voor de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer bevat 28 partijen. Het is ondoenlijk om de opvattingen van al deze partijen in een artikel te vatten. We richten ons daarom op de belangrijkste partijen die nu in de Tweede Kamer vertegenwoordigd zijn en die het in de peilingen redelijk tot goed doen. De keuze is op 15 maart aan u als lezer.

AOW gerechtigde leeftijd

Terug naar 65 jaar zeggen PVV, 50Plus, SP en Denk. En dat zou dan ook gelden voor de leeftijd waarop het aanvullend pensioen ingaat. Kosten hiervan bedragen zo'n 13 miljard per jaar. Hoe dat betaald moet worden? Voor een deel uit minder uitkeringen van werkloze 45-plussers (50Plus) en voor een deel uit de algemene middelen. Belastinggeld dus.

Al jaren komt er minder geld in de pot van de AOW (AOW-bijdrage van werknemers), dan er voor de uitkeringen uit gaat. Dit tekort wordt aangevuld uit belas-

tinggelden, zo'n 30%. Als de pensioengerechtigde leeftijd naar 65 jaar teruggaat, zal er dus nog meer uit het belastinggeld moeten worden bijgeplust, omdat er minder jaren AOW-premie wordt afgedragen.

Dat is goed in de ogen van mensen, die van mening zijn dat ouderen met een hoger pensioen via de inkomstenbelasting mee moeten betalen aan de instandhouding van de AOW als systeem. De andere partijen zijn daar met allerlei variaties op het thema niet voor. Waarbij wel nagedacht wordt over flexibilisering in de vorm van eerder (of later) met pensioen gaan, maar dan met een lagere AOW-uitkering (gedurende het hele verdere leven). Dat roept wel vragen op, want vraag je dan niet teveel van mensen die alleen AOW hebben en dus al op de grens leven van een minimum inkomen. Een lagere uitkering brengt je dan wellicht in moeilijkheden. Sommige partijen willen het niveau van de AOW-uitkering verhogen, het CDA bijvoorbeeld met zo'n 150 euro per jaar. Het beste kunt u de partijprogramma's op de websites of via folders daarop naslaan, om te weten hoe de partij van uw sympathie daarover denkt.

Nieuw pensioenstelsel

Het huidige pensioenstelsel is vastgelopen. We hebben er regelmatig over gepubliceerd en het interview in dit nummer gaat er ook over. Voor de komende kabinetsformatie zal dit één van de belangrijkste discussiepunten zijn.

De SP en 50Plus zijn van oordeel dat

het huidige systeem prima voldoet als het beknellende financiële toetsingskader van de overheid maar wordt gewijzigd. De verlangde veranderingen betreffen het loslaten van de zekerheid van uitkering (dus geen garanties) en het werken met noodzakelijk te behalen rendement, in plaats van de huidige risicoloze rente. Ze gaan voor verplichte deelname van alle betaald werkenden, dus ook de zzp'ers (via een verplichte opslag op het uurtarief, zoals de btw). Het probleem van de doorsnee-premie moet dan nog wel worden opgelost, maar is volgens beide partijen minder urgent als de verplichtstelling voor alle betaald werkenden.

De andere partijen willen ook de verplichtstelling voor iedereen (bij D66 en VVD geldt: niet voor zzp'ers, die moeten zelf kiezen) en zijn voorstander van het handhaven van de huidige voordelen van de collectiviteit (het delen van risico's). Anders is, dat zij de nadruk leggen op het zogenoemde persoonlijk pensioenvermogen. Daarbij zien deelnemers wat zij opbouwen en wat er elk jaar aan veranderingen op die opbouw van invloed is. Zo'n opbouw is gebaseerd op de ingelegde premie. Voor werknemers is het met zo'n persoonlijk vermogen gemakkelijker om bij het veranderen van werkgever met het persoonlijke vermogen te kunnen overstappen naar een ander pensioenfonds. In dit systeem is er geen sprake meer van de doorsnee-premieproblemen.

Koopkracht

De koopkracht van ouderen wordt bepaald door de hoogte van de AOW, het aanvullende pensioen, de aftrekposten en de kosten van de zorg. Naarmate er sprake

is van een hoger pensioen is de invloed van het al dan niet indexeren (eventueel korten) van dit pensioen steeds groter. De AOW en eventuele toeslagen voor huur en zorg voorkomen (behalve bij de mensen die geen volledige AOW hebben)

dat ouderen in echte armoede terechtkomen. Dat is natuurlijk sterk afhankelijk van de kosten die ze verder nog hebben, maar bij een normaal patroon is de AOW een goede basis om als gepensioneerde niet onder de bodem uit te zakken.

De koopkracht van

ouderen is het laatste jaar enigszins bijgesteld en staat bij alle politieke partijen prominent in de verkiezingsprogramma's. In de uitingen van de politieke partijen lijkt het alsof het koopkrachtverlies van de laatste jaren teniet wordt gedaan. Of de koopkracht echt stabiel is gebleven dit jaar, is duidelijk geworden op 19 februari, maar de cijfers zijn helaas te laat gekomen voor de deadline van dit blad.

Zorgstelsel

Er is geen ontkomen aan. Alle partijen zeggen het beste voor te hebben met ons zorgstelsel, speciaal als het om ouderen gaat. Er is de afgelopen vier jaren fors bezuinigd, maar nu vliegen de miljarden over de tafel. Het beheren van de gelden voor de gezondheidszorg en de thuiszorg 'aan het lichaam' is in Nederland ondergebracht bij de zorgverzekeraars. Zij dienen namens de premiebetaler toe te zien op kostenbeheersing en kwaliteit. Over de schouders kijkt de overheid mee.

De SP en 50Plus willen graag één nationaal zorgfonds. De consequenties zijn 'geen marktwerking', een maximale invloed van en een grote sturing door de

“
Heeft u voor
u zelf al duidelijk
wat voor u het
belangrijkste is?
”

overheid. Er is geen concurrentie meer op de hoogte van de te betalen premie en er zijn geen kosten meer voor de reclames aan het einde van elk jaar. De kwaliteit en de onderhandelingen met de zorgleveranciers worden namens de overheid bewaakt.

De andere partijen willen het huidige zorgstelsel handhaven, maar willen wel dat de knelpunten die zijn ontstaan, worden opgelost.

Veel partijen willen het eigen risico afschaffen, zoals de SP, Denk en Groen Links. 50Plus, Partij van de dieren (PvdD) en de PvdA willen het eigen risico inkomensafhankelijk maken. De VVD wil niet aan de hoogte van de eigen bijdrage tornen. Het CDA wil de eigen bijdrage substantieel verlagen, maar wel een drempel houden om te gemakkelijke consumptie te voorkomen. D66, Christen Unie en SGP willen het eigen risico kritisch bezien.

Zorg

Organisatie curatieve zorg richting 2030 in de steigers

Vorig jaar heeft de redactie al geschreven dat de aan de regering aangeboden voorstellen om de zorg richting 2030 te reorganiseren om deze betaalbaar, toegankelijk en van goede kwaliteit te houden zouden worden uitgetoetst in proeftuinen. Eén van deze proeftuinen is de gemeente Uden en het ziekenhuis Bernhoven aldaar.

Tot op heden rekenen zorgverzekeraars ziekenhuizen via de marktwerking af op de gemaakte 'productie'. Dat werkt kostenverhogend. Ook is het nu zo geregeld dat verzekeraars medisch specialisten als 'kleine zelfstandigen' betalen op basis van het aantal polibezoeken en ingrepen. Dit is dus niet gericht op efficiënt werken, maar op zoveel mogelijk inkomen ontvangen!

Patiënten uit het ziekenhuis houden

Het ziekenhuis Bernhoven heeft nu als leidraad zoveel mogelijk patiënten uit het ziekenhuis te houden. Daarvoor zijn er intensieve contacten met de gezamen-

Een aantal partijen kiest nadrukkelijk voor preventie: CDA, D66, SGP, PvdD en SP. Zij denken tevens aan het verschuiven van de 2de lijns zorg (ziekenhuizen e.d.) naar de huisartsen, die daartoe dan wel beter geëquipeerd zullen moeten worden.

De keuze is aan u

De meeste partijen hebben uitgebreide verkiezingsprogramma's. In dit artikel hebben we maar een paar elementen eruit kunnen lichten. Kiezen is eerst voor uzelf duidelijk hebben wat voor u het belangrijkste is. Tenslotte gaat het ook nog om vertrouwen. Vertrouwen in een partij, de geboden oplossingen en de mensen die voortrekker zijn. Het wordt er niet gemakkelijker op. —

patiënten veel gemakkelijker. "Wij willen de overbodige zorg eruit halen, nietsdoen was geen optie, dan hadden wij op termijn de deuren moeten sluiten", stelt de directeur Peter Bennemeer van het ziekenhuis Bernhoven.

Taakverdelingen binnen de huisartsenpraktijk

Natuurlijk is het ook belangrijk dat er specialisaties komen binnen de huisartsenpraktijk. De in een samenwerkingsverband werkende huisartsen gaan zich ook specialiseren, waardoor het overnemen van het werk van medisch specialisten ook beter kan gebeuren. Daar is men in Uden ook volop mee bezig. De patiënten zijn dan niet meer afhankelijk van de eigen huisarts alleen, maar die kan collega's om raad vragen bij bijzondere ziektegevallen.

En wat vinden de patiënten ervan? Die zijn zeer positief over deze veranderingen. Ook het beleid dat ouderen langer thuis moeten blijven wonen zal door deze veranderingen veel beter kunnen worden uitgevoerd. En het eigen risico wordt ook steeds minder aangesproken, omdat de huisartsenzorg niet onder het eigen risico valt.

Zorgverzekeraars ondersteunen veranderingen

De behandelingen in deze proeftuin gaan beter en sneller. De zorg moet uiteraard wel anders worden georganiseerd. Daarom hebben de 119 huisartsen met 65 partijkent in de regio Oss-Uden-Veghel een eigen zorggroep 'Synchroon' opgericht om de kwaliteit van

de zorg te waarborgen en te verbeteren.

En wat doen de zorgverzekeraars? Die ondersteunen deze veranderingen volop. De meeste inwoners van de deze regio zijn verzekerd bij VGZ of CZ. Die hebben de handen ineengeslagen en de regio de mogelijkheid gegeven om het budget dat men als regio jaarlijks kreeg op een andere wijze te verdelen. Dit is dus het begin van een zgn. regiobudget.

Dat is door de bestuursleden Ab Klink van VGZ en Wim van de Meeren van CZ persoonlijk begeleid. Er was wantrouwen van twee kanten toen het door het ziekenhuis Bernhoven ter sprake werd gebracht. Het loslaten van de productieprikkel was ook voor de andere zorgverzekeraars die in de regio patiënten hebben een groot probleem, maar zij zijn met de proef bijzonder tevreden.

Ik sprak laatst een lid van de Raad van Bestuur van een ander groot ziekenhuis. Die vertelde dat zij de directie van Bernhoven hadden gevraagd om dit project toe te lichten!

Als NVOG en KNVG hebben wij in ons advies aan de politieke partijen gezegd dat wij voor regionale financiering van de zorg zijn. Dat is beter voor de uitvoering en het kostenniveau van de zorg. Dit voorbeeld doet ons dan ook deugd en wij hopen dat het navolging zal krijgen. —

Versterk uw bedrijfspositie in de seniorenbranche

Met uw bedrijfsadvertentie in Pensioenbelangen en Ons Pensioen versterkt u tegen een scherp tarief uw positie in de seniorenbranche. U treft met uw advertentie een zeer specifieke doelgroep, namelijk de gepensioneerden.

Pensioenbelangen is het magazine van de Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen (NBP) en Ons Pensioen is van de Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg en Welzijn (BPP). Deze belangenbehartigers geven

gezamenlijk beide magazines uit. Het grootste deel bestaat uit gemeenschappelijke pagina's met actuele achtergrond informatie over onderwerpen zoals pensioen en zorg die voor gepensioneerden van belang zijn. Daarnaast zijn er enkele pagina's specifiek met informatie van en over de eigen vereniging.

De leden van beide verenigingen, voornamelijk gepensioneerden van het ABP en PFZW, krijgen het magazine thuis toegestuurd. Het gaat om een doelgroep die zeer betrokken is

bij de activiteiten van hun vereniging en het magazine intensief en nauwgezet leest.

Wilt u meer informatie over alle advertentie mogelijkheden? Informeer dan bij het Bondsbureau: 070-3601921 of info@pensioenbelangen.nl.

Politiek voor het blok gezet

EEN VERSLAG VAN HET DEBAT 'POLITIEKE KEUZES IN DE ZORG'

Carré tot de nok toe gevuld. Een enorme opkomst en een geweldige sfeer, dat tekende zaterdag het nationaal debat 'Politieke keuzes in de zorg'. Meer dan 1.000 artsen, verpleegkundigen en andere professionals in de zorg hadden gereageerd op de oproep van de ledenvereniging voor medici (VVAA), in samenwerking met de actiegroep 'Het roer moet om' om het debat bij te wonen. En maar liefst negen politieke partijen namen deel aan het debat die middag.

AUTEUR:
ROELOF JAN MULDER
FOTO'S:
STEPHAN TELLIER

Tijdens de ochtendsessie deelden acht professionals uit verschillende disciplines in de zorg hun ervaringen met het huidige zorgsysteem. En dat viel niet mee. Bart Meijman, initiatiefnemer van het actiecomité 'Het roer moet om', verzorgde de inleiding. Hij merkte onder meer op dat de zorg veel te vaak als een schadelast wordt gezien, waarbij voor het gemak maar vergeten wordt dat diezelfde zorg werkgelegenheid biedt aan honderdduizenden mensen.

Te veel administratieve rompslomp
Vervolgens beet Danielle Bossewinkel, wijkverpleegkundige in Enschede, de spits af. Zij begon positief, namelijk dat de wijkverpleegkundige in het huidige zorgsysteem weer terug is op de oorspronkelijke plek, de thuiszorg. En dat was volgens haar maar goed ook, zeker als je bedenkt dat steeds meer ouderen langer thuis willen (moeten) blijven wonen met de nodige daaraan gekoppelde hulpvragen.

Daarmee hield haar positiviteit wel zo'n beetje op. Bossewinkel constateerde dat er een enorm tekort aan verpleegkundigen ontstaat en dat er veel tijd opgaat aan administratieve rompslomp. Tijd die ook aan de patiënt/cliënt besteed zou kunnen worden. De registratielast zorgde volgens haar voor een hoge werkdruk. Ze sprak ook haar zorg uit over het ontbreken van een goede aansluiting tussen

in de wet vastgelegde voorzieningen, de overheid (gemeenten) en de zorgverzekeraars alsmede het feit dat gemeenten er verschillend beleid op na houden met betrekking tot de WMO.

Ze had een schrijnend voorbeeld. In haar werkomgeving had ze de zorg voor een licht dementerende man. Deze cliënt kon prima thuis blijven wonen, maar behoefde wel enige zorg. Voor wat meer afleiding diende mijnheer een aanvraag in voor twee middagen dagopvang. Het gesprek met de gemeente resulteerde echter in een opname in een verpleeghuis. Het trieste resultaat van een paar dagen Kafkaësk rondlopen in het systeem.

Geen gratis bier

Wim van der Meeren, CEO van zorgverzekeraar CZ, betoogde dat zorgverzekeraars de rol van kostenbewaker zouden moeten hebben. "Want", zo stelde hij, "er is nog steeds geen gratis bier, ook niet in de zorg". Overigens mag de zorgverzekeraar volgens hem nooit op de stoel van de zorgprofessional gaan zitten.

Ina Kreuning, werkzaam als verpleegkundige in de verpleeghuiszorg in Almere, hield ook een fel betoog over de administratieve rompslomp. "We zitten meer achter de computer dan dat we met patiëntenzorg bezig zijn. Vier jaar lang hebben ouderen van dit kabinet te horen gekregen dat zij de grote kostenpost zijn. Maar dat zijn zij niet, dat zijn de regeltjes.

Zorghulpen zijn de handen aan het bed, zij zijn het hart van de zorg en daar moeten politiek en zeker de zorgverzekeraars van afblijven". Applaus in de zaal. "En dan die 100 miljoen die we extra krijgen, dat is geen extra geld mijnheer Van Rijn. Dat is gewoon 100 miljoen minder bezuinigen!" Opnieuw applaus. Kreuning rondde haar betoog af met een oproep aan de aanwezige politici om nou eindelijk eens iets te doen aan het uitkleden van de zorg.

In dat verband was de opmerking van een van de andere inleiders ook zeer relevant: "Een samenleving is net zo fatsoenlijk als het zorgt voor zijn kwetsbaren".

20.000 tabaksdoden per jaar, dat móet stoppen

Pim van Gaal, de voorzitter van gezondheidsraad brak een sterke lans voor het terugdringen van het roken. Hij zei: "We doen er alles aan om zo gezond mogelijk de ouderdom in te varen. Dagelijks horen we van onze foodgoeroes wat wel en wat niet goed voor ons is. Tegelijkertijd zitten we wel met 20.000 tabaksdoden per jaar. Van de 200 kinderen die elke dag beginnen met roken, sterven er op den duur 35. En de tabaksindustrie focust zich op dit moment op de jeugd. Dat móet stoppen. Politiek doe er wat aan!"

“
Zorghulpen
zijn de handen
aan het bed, zij
zijn het hart
van de zorg en
daar moeten
politiek en
zeker de zorg-
verzekeraars
van afblijven
”

Jim van Os, hoogleraar psychiatrie aan de universiteit van Maastricht, kaarte de mistoestanden in de GGZ aan. "Wat is nou eigenlijk psychisch lijden", vroeg hij aan het publiek. "Aan die vraag wordt veel te weinig aandacht besteed, vooral in het voortraject. Hoeveel besteden wij aan de publieke geestelijke gezondheidszorg? Nul euro, dames en heren. Veel geld, zo'n 30 miljoen gaat naar de stichting Benchmark GGZ, opgericht door de zorgverzekeraars. Die stichting bepaalt of er kwalitatief goede geestelijke zorg wordt verleend. Dat betekent dagelijks lijstjes invullen en een hele hoop administratieve rompslomp. Weg met die stichting! Allemaal weggegooid geld dat we in de GGZ veel beter kunnen gebruiken. Nu is het zo dat de zorgverzekeraar bepaalt welke zorg wordt verleend en wanneer je genezen bent. Dat kan en mag nooit de bedoeling zijn."

Geld mag nooit een beperking zijn bij de behandeling van ziekte

Marcel Levi, de onlangs naar Engeland verhuisde CEO van het Academisch Medisch Centrum (AMC), lichtte in een geestige toespraak een enquête toe die Maurice de Hond onlangs onder zo'n 2.000 respondenten heeft gehouden.

Alle politici op één lijn wat stelling 1 betref.

Een paar resultaten:

- 75% van de ondervraagden vindt dat geld nooit een beperking mag zijn bij de behandeling van een ernstige ziekte.
- Meer dan 63% van de Nederlanders heeft vertrouwen in de zorgverleners. "Dat is meer dan in de politiek", merkte Levi op.
- 75% wil niet meer betalen voor de zorg

Drie stellingen

En toen was het de beurt aan de politici. Het debat werd op buitengewoon professionele wijze geleid door Tom van 't Hek, oud huisarts. Er werd over drie stellingen gedebatteerd.

De eerste luidde: de administratieve- en controledruk in de zorg is onaanvaardbaar hoog. Geconstateerd werd dat al die controle vooral gevoed wordt door een soort van wantrouwen. Overheid en zorgverzekeraars verzinnen telkens weer nieuwe regeltjes om er maar zeker van te zijn dat de kwaliteit wordt gewaarborgd. Maar die kwaliteit is goed, de beste van Europa zelfs.

“
Iedereen wilde iets aan de regeldruk doen en de meerderheid van de kamer zal zich daarvoor hard gaan maken zoals het er nu uit ziet.
”

Jeroen Dijsselbloem, namens de PvdA aanwezig, vond dat er in dit verband drie belangrijke opgaven lagen:

- van wantrouwen naar vertrouwen,
- van concurrentie naar samenwerking
- óp naar minder complexiteit.

Het leverde hem een open doekje op.

De meeste politici, met uitzondering van de VVD, zagen de marktwerking en de daaruit voortkomende concurrentie als een belangrijke oorzaak voor het uit de hand lopen van de kosten. Leonie Szias van de 50Plus-partij pleitte in dit verband voor hun plan 'Het nieuwe ziekenfonds 2.0'. Renske Leijten van de SP was natuurlijk voor het door hen uitgedachte 'Nationaal Zorgfonds'.

Jesse Klaver van GroenLinks vond het jammer dat er nu weer over deze stelling werd gedebatteerd, omdat dat vier jaar daarvoor ook was gebeurd en vier jaar dáárvoor ook al. "Zo blijven we aan de gang. Laten we nu eens wat gaan doen!" Renske Leijten wil de zorgverzekeraars afschaffen en Kees van der Staaij van de SGP vond dat er een "Schrapwet" moest komen. Samengevat: iedereen wilde iets

Tom van 't Hek leidde het debat op professionele wijze.

aan de regeldruk doen en de meerderheid van de kamer zal zich daarvoor hard gaan maken zoals het er nu uit ziet.

Eigen risico afschaffen!

De tweede stelling luidde: kwetsbare bevolkingsgroepen worden in de steek gelaten door de politieke partijen.

Pia Dijkstra van D66 voelde zich niet aangesproken door de stelling. De VVD hamerde erop dat "iedereen in Nederland toegang heeft tot de zorg en dat is een groot goed". Maar de overigen waren het wel eens met de stelling.

Jeroen Dijsselbloem stelde zelfs dat de PvdA zich hard gaat maken om het eigen risico af te schaffen. "Kost wel 4 miljard, maar dat halen we dan wel weer uit de belastingen." De politici werden voor het blok gezet vanwege het feit dat ze allemaal moesten reageren op de motie 'Mijn partij kiest voor zorg voor kwetsbare groepen, desnoods ten koste van andere zorg'.

De meerderheid van de politici vond dat het niet ten koste van andere zorg zou mogen gaan, maar stelde zich wel achter het eerste deel van de motie. Dan

maar andere keuzes maken, zoals zorgen dat de geneesmiddelen goedkoper worden. Of je buigen over de vraag 'Moet alles wat kan?'. "Dat we geen Chinese voetbalsalarissen betalen voor een maand levensverlenging bijvoorbeeld", zei één van de politici.

Over de derde stelling *De beste maatregel op het gebied van preventie in de zorg is het terugdringen van de rookverslaving was iedereen het gauw eens*. Daar gaan we alles aan doen. "De beuk erin", riep Jeroen Dijsselbloem zelfs. De tabaksindustrie kan de borst nat maken.

En nu maar afwachten of er echt wat gebeurt! —

“
Iedereen in Nederland toegang heeft tot de zorg en dat is een groot goed.
”

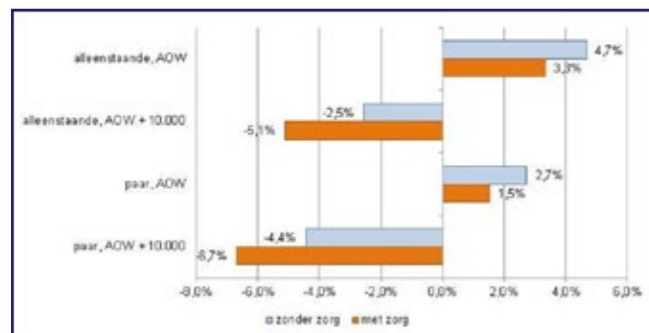
Koopkracht en zorguitgaven van ouderen in de afgelopen vijf jaar

De afgelopen jaren heeft het Nibud telkens rond Prinsjesdag op verzoek van de ouderenbonden koopkrachtplaatjes berekend. Zo ook voor 2017. De door het kabinet voorgestelde maatregelen gaven voor ongeveer iedereen een klein plusje te zien, € 10 tot € 20 per maand. Verkiezingsjaar, nietwaar. Nu de eerste loonstroken op de mat vallen, kunnen we zien wat er echt gebeurt.

AUTEUR: ERIC VAN ECK

Voor ouderen met een hoger aanvullend pensioen daalt de koopkracht opnieuw doordat de pensioenen gemiddeld genomen niet geïndexeerd worden. Dit kan gaan om een koopkrachtdaling van ruim 50 euro per maand. Ook voor vroeg gepensioneerden daalt de koopkracht. Zij profiteren (nog) niet van hogere heffingskortingen waar AOW'ers wel van profiteren en gaan er gemiddeld twee tientjes per maand op achteruit.

De ouderenbonden waren dan ook niet blij en pleitten voor reparatie van de achterstand in koopkracht, die de afgelopen jaren is opgelopen. Hieronder is die koopkrachtontwikkeling voor de jaren 2011 tot en met 2017 in kaart gebracht. Het zijn het niet-indexeren van de pensioenen en de stijging van de zorgkosten, die de achterstand hebben veroorzaakt.

Koopkrachtverandering 2011-2017 (Nibud)

Zorgkosten

De uitgaven voor zorg hebben een grote invloed op de koopkracht van ouderen. Het Nibud heeft zich in de berekening van de effecten van de zorgkosten gebaseerd op een groot onderzoek van werkelijke kosten, maar in de tabellen staan uiteraard altijd gemiddelden. De stijging van de zorgkosten tussen 2011 en 2017 kan per inkomensgroep fors uiteenlopen. Een paar voorbeelden:

STIJGING ZORGCOSTEN TUSSEN 2011 EN 2017 IN EURO PER JAAR (Nibud)

Alleenstaande met AOW	1.017
Alleenstaande met AOW + € 10.000	2.446
Paar met AOW	1.484
Paar met AOW + € 10.000	3.439

Deze kosten poetsen ouderen niet weg met een paar tientjes per maand. Lijkt me iets om de politieke partijen op te bevragen in de komende maanden.

RUITERTJES

Weekend of vakantie op Terschelling?

www.tafeleendterschelling.nl

Telefoon: 06 22445140.

Audrey's DeliCasa

Voor wie van lekker eten houdt, maar niet lang in de keuken kan of wil staan.

RIBOLLITA (TOSCAANSE GROENTESOEP) ODE AAN JOOP

Begin december overleed Joop Braakhekke, één van de eerste TV koks in ons land. In de jaren negentig presenteerde hij het programma 'Kookgek' en hij was eigenaar van het restaurant 'Le Garage'. Hij gaf kookliefhebbers een heel andere kijk op koken en vooral liefde voor het koken. Hij introduceerde het sjalotje i.p.v. een ui, wat een veel verfijndere smaak geeft aan gerechten. Hieronder volgt zijn versie van Ribollita.

De Toscaanse keuken is gebaseerd op olie, wijn en brood. Ook in Toscane is het een doodzonde als je brood weggooit. Op brood komt iedere smaak goed tot zijn recht. In Toscane heb ik eens Ribollita gegeten, een dikke soep (zoals onze erwtensoepp) maar dan gebaseerd op brood, bonen, kool, groenten en olijfolie. Ribollita betekent eigenlijk 'dubbel gekookt'. Het recept is uit 'Kookschrift van een kookgek nr.2' uit 1994.

Ingrediënten voor 4 personen als hoofdmaaltijd:

- 2 sjalotjes, 1 teen knoflook, 100 g worteltjes
- 100 g bleekselderij, 200 g witte kool
- 200 g savooiekool, 150 g aardappelen
- Olijfolie naar smaak
- 100 g witte bonen, gaargekookt (of uit potje)
- 200 g ontvelde tomaten, peper, zout en 8 sneden oud brood (bruin of wit) of een ciabatta.

De bereiding:

Pel en snipper de sjalotjes en knoflook. Maak de groenten en aardappelen schoon en snijd ze grof. Verhit de olijfolie in een diepe pan en smoor uitjes en knoflook glazig. Schep alle voorbereide groenten erbij en roer om tot ze rondom bedekt zijn met olijfolie.

Pureer de gare witte bonen en doe ze met de gesneden tomaten en zoveel water dat alles bedekt is in de pan met alle groenten. Laat de soep afgedekt 40-50 min. zachtjes koken. Breng op smaak met peper en zout en eventueel een groentebouillon blokje.

Snijd het brood en bak het aan beide zijden in een koekenpan met olijfolie. Leg een laag brood in een soepterrine of diepe glazen schaal, schep er de soep op en leg hierop weer een laag brood. Ga zo door tot alle brood en soep in de terrine zijn. Alle ingrediënten moeten beetbaar blijven. Laat alles even goed intrekken.

Deze soep is de volgende dag nog lekkerder. Hij is dan dikker geworden en vroeger op het platte land in Italië werd deze soep op de laatste dag zelfs als pannenkoek gebakken.

Heerlijk met glas stevige rode wijn bijv. een Casa Conforte Chianti Superiore.

BUON APPETITO
Ciao Audrey
audrey.mp@hotmail.com

Na het oplossen van de kruiswoordpuzzel zet u de letters, die hetzelfde getal hebben als die in de balk eronder, daarop over. De zin die u dan krijgt stuurt u vóór 10 mei 2017 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. Onder de goede oplossingen worden weer 4 prijzen van 13 euro verloot.

De oplossing van de kruiswoordpuzzel in nummer 6-2016 is:

Krijgen we eindelijk weer eens een witte kerst?

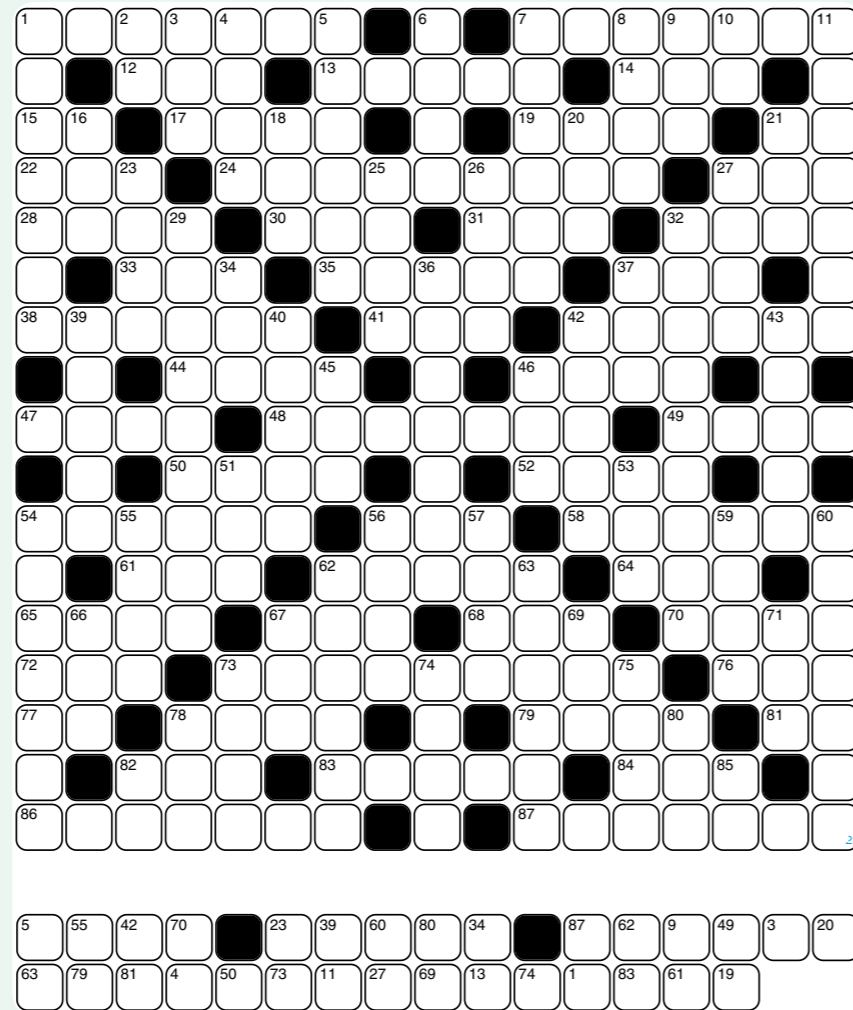
De vier gelukkige winnaars zijn:

L.W. van den Belt

C. Bierman

M.E. van Homelen

K.P. Poleij-Markusse

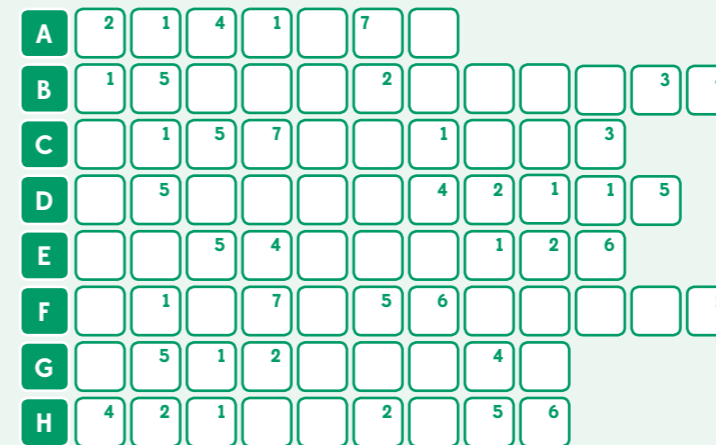

HORIZONTAAL 1. razend of woedend; 7. prijsopgave; 12. rekenopgave; 13. plaats in Turkije; 14. landenteken Amerika; 15. Amsterdams peil (afk.); 17. licht bier; 19. herkauwer; 21. rivier in Italië; 22. projectiel met ontplofbare lading; 24. college dat met de rechtspraak belast is; 27. waadvogel; 28. witte plek op paardenhoofd; 30. Engelse meisjesnaam; 31. glansverf; 32. vechtsport; 33. Rijks Planologische Dienst (afk.); 35. stankafsluiter; 37. duizend kilo; 38. stukjes vlees met saus; 41. lagere landbouwschool (afk.); 42. deel van de week; 44. meisjesnaam; 46. aardhoogte (heuvel); 47. niet strak; 48. nattige vuiligheid; 49. rivier in Duitsland; 50. snelheidswedstrijd; 52. glibberig; 54. jachtluipaard; 56. praktijkdiploma boekhouden (afk.); 58. hevige geestelijke aandoening; 61. windrichting (afk.); 62. vergelding (wrok); 64. platenmaatschappij; 65. vensterglas; 67. tentoonstellingsgebouw in Amsterdam; 68. mannelijk dier; 70. echtgenoot; 72. deel van lichaam; 73. soort balsport; 76. cilinder; 77. erbium (scheik. afk.); 78. hoofdstad van Oekraïne; 79. slotwoord; 81. middelbaar onderwijs (afk.); 82. kooppoging; 83. vereerd persoon; 84. sluw dier; 86. met ontblote boezem; 87. telwoord.

VERTICAAL 1. stokdweil; 2. boomsoort; 3. flesafsluiting; 4. Arabische vorst; 5. werpschijf; 6. betrekking; 7. zintuig of ander deel van een mens; 8. visgerei voor paling; 9. Europeaan; 10. rondhout; 11. kenner van het milieu; 16. aardkluit; 18. onderricht; 20. bouwland; 21. amfibie; 23. vette stof in holle beenderen; 25. welzijn (voorspoed); 26. rode kleur op de wangen; 27. herkauwend huisdier; 29. karikatuur; 32. beleefde aanduiding voor een meisje; 34. tweetal muzikanten; 36. staat in Amerika; 37. kever; 39. god van de mohammedanen; 40. opera van Puccini; 42. zoetwatervis; 43. foto-, of kaartenboek; 45. Stichting Milieu-Educatie (afk.); 46. jong dier; 51. algemene transport-onderneming (afk.); 53. vlaktemaat; 54. zonder fouten; 55. waarvan geen tweede is; 56. jong en jeugdig; 57. zuigeling; 59. melkklier; 60. overeenkomstig; 62. groot zeezoogdier; 63. roodachtig-grijs metaal; 66. deel van dag; 67. gordijnstaaf of -stang; 69. toiletartikel; 71. plakmiddel; 73. open ruimte in een gebouw; 74. god van de liefde; 75. zoon van aartsvader Jacob; 78. heks; 80. kloosterzuster; 82. oliemaatschappij (afk.); 85. heilige (afk.).

Omschrijving

- A. Weg zonder einde (7)
- B. Slecht weer kun je ruiken (12)
- C. Sportieve OO7-regisseur (10)
- D. Kappersbaas (11)
- E. Garderobe (10)
- F. Eetbare schoenzool? (12)
- G. Behaard vervoermiddel (9)
- H. Huwelijksband (9)

Spelregels cryptogram

Slechts één van de klinkers is genummerd, maar alle plaatsen waar die klinker staat hebben dat nummer. Sommige medeklinkers hebben een nummer gekregen, bijvoorbeeld in opRoerkraaieR (cryptogram in nr. 1 van 2013) hebben de eerste en de laatste r het nummer 1 gekregen, maar de tweede r geen nummer. Als u in die puzzel in andere woorden een 1 ziet staan kunt u daar dus de r invullen.

Stuur uw oplossingen vóór 10 mei 2017 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar: NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. U kunt de oplossing van het kruiswoordraadsel in dezelfde e-mail of op dezelfde briefkaart inzenden. Voor goede oplossingen zijn per cryptopuzzel 4 prijzen van 13 euro beschikbaar.

Oplossing van de puzzel in nummer 6-2016:

- A: Motorbende
- B: Rijstroken
- C: Oliedom
- D: Driekoningen
- E: Riool
- F: Kangoeroe
- G: Ongerijmd
- H: Lijnolie

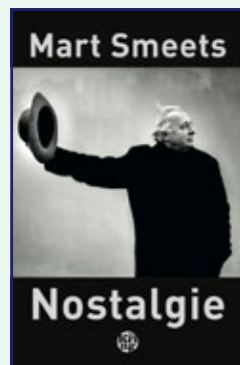
De vier gelukkige winnaars zijn:

B.M. Kooiman

S. van der Lijn

Y. Reimerink-Heefer

F. Smeets

Mart Smeets: **Nostalgie**, paperback 288 pagina's, ISBN 9789462970540, Uitgeverij de Kring, € 14,95.

Een lezenswaardig, soms emotioneel boek over het bijzondere sportjaar 2016. Mart beschrijft de Olympische Spelen boeiend; hij maakte ze van dichtbij mee als verslaggever van de NOS.

Uiteraard basketbal, de winst van Sanne Wevers bij het turnen, de emoties van Daphne Schippers en de reacties van het thuisland hierop. Ziggo vraagt hem daarna verslag te doen van het EK Honkbal in Nederland. Hij werkt voor het eerst samen met zoon Tjerk en dochter Nynke, die beiden op hoog niveau de sport bedreven hebben. Door hun enthousiasme wordt de finale door 100.00 mensen bekeken en dat voor zo'n kleine sport (25.000 leden). De twee hoofdmoten worden aangevuld met losse belevenissen, deels al als column in het Haarlems Dagblad verschenen. (AB)

Johanna Goyvaerts & Barbara Serulus, **Heerlijk Antwerpen**, paperback 240 pagina's, ISBN 9789461431615, Uitgeverij Good Cook, € 19,95

De gids nodigt uit om verder te gaan lezen en niet alleen te bladeren. Het is geïllustreerd met foto's en ook de gebruikte kleuren zijn fris. Het uit eten gaan in de stad Antwerpen

wordt besproken aan de hand van de wijken. Winkels, traiteurs en vele gelegenheden om eten te kopen komen aan bod. Dit voor elk moment van de dag, avond en nacht. Diverse internationale keukens worden onder de loep genomen en voorzien van luchtig, maar wel kritisch commentaar! Enkele aantrekkelijke adressen net buiten de stad worden ook genoemd. Al lezend ontstaat er een nieuwsgierigheid naar al dit lekkers en de gids nodigt zeker uit een weekendje Antwerpen, spoedig, te gaan plannen. (EBB)

Lawrence Weinstein & John A. Adam: **Rekenen op een bierviltje**, paperback 208 pagina's, ISBN 9789085715634, Veen Media, € 19,99.

Rekenmachines zijn een ramp als je goed wilt leren rekenen. Het uit je hoofd leren van tafels zoals vroeger is veel beter. Maar een rekenmachine of die tafels van vermenigvuldiging

heb je niet nodig voor dit boek. Logisch denken en wat simpele feitenkennis volstaat. Eigenlijk zou er voor de basisschool een versie met eenvoudige voorbeelden moeten komen, die ook op de PABO verplicht lesmateriaal wordt. Wist u dat de gemiddelde snelheid van uw auto maar 25 km per uur is, als u alle kosten (en de tijd nodig om dat geld te verdienen), meerekent. Conclusie je kunt beter gaan fietsen. De voorbeelden gaan van atomaire grootte tot vele lichtjaren. De 150 miljoen kilometer tot aan de zon is een gemiddelde. Ook heel leuk voor niet-rekenaars. (JVV)

Patricia D. Cornwell, **Chaos**, paperback, 416 pagina's, ISBN:9789024574742, Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, € 19,95

Chaos is de 24e thriller met patholoog anotoom Kay Scarpetta. Niet het beste verhaal in de reeks, maar de schrijfster weet de lezer vast te houden met een raadselachtig verhaal rond gedichten die Scarpetta ont-

vangt van ene Tailend Charlie. Deze gedichten lijken verband te houden met een mysterieuze dood van een jonge vrouw die overlijdt tijdens een fietstochtje langs de Bostonse rivier de Charles. Scarpetta concludeert al snel dat het hier niet om een natuurlijke dood gaat. Als er dan ook nog familieleden van Scarpetta worden bedreigt is voor haar de maat vol. Op heldhaftige wijze gaat zij de strijd aan met haar aartsvijandin. Lukt het haar Carrie Grethen te overmeesteren?. (RW)

Het fonds is er, maak er gebruik van

EEN INTERVIEW MET RIA MARTINIDESZ OVER HET FONDS VOOR VERPLEEGKUNDIGEN.

Het adres van Ria Martinidesz is moeilijk te vinden in het Breed, ook wel Plan van Gool genaamd. Ik moet bij de Blauwe tunnel zijn. Met de tunnels worden de traverses tussen de verschillende flatgebouwen bedoeld, die allemaal een verschillende kleur hebben. En dan die naamgeving van de straten! Bovenover, Benedenlangs, Het laagt, gebouw a,b,of c, het is allemaal erg verwarrend.

Maar eindelijk zitten we dan tegenover elkaar in het knusse appartement dat Ria Martinidesz bewoont in het veel geprezen, maar ook verguisde Plan van Gool in Amsterdam Noord.

Geprezen omdat architect Van Gool er destijds, in de zestiger jaren, perfect in was geslaagd een revolutionaire oplossing te vinden om een groot aantal woningen te situeren op een relatief kleine oppervlakte met behoud van de natuurlijke omgeving en met een maximum aan privacy voor de bewoners. Verguisd omdat het langzaam verpauperde. Door de renovatie van het project, vanaf 2010, heeft het plan voor een groot deel zijn aantrekkelijkheid herwonnen.

Maar we zitten hier niet om over woningbouw te praten, maar wel over het Fonds voor Verpleegkundigen. Wat doet het fonds, wie kan er gebruik van maken, wanneer is het fonds opgericht en waarom? Kortom: om meer bekendheid te geven aan het fonds. Bij wie kan je dan beter te rade gaan, dan bij een gebruiker van het fonds. Het is bewonderenswaardig dat mevrouw Martinidesz bereid is gebleken om over haar situatie te vertellen.

"Nou zo bewonderenswaardig is dat niet hoor", zegt ze als dit ter sprake komt. "Het fonds is er, dus dan moet je er ook gebruik van maken. Als je aan de voorwaarden voldoet tenminste. Ten slotte maken ook veel mensen gebruik van huursubsidie. Dat vindt niemand vreemd. Waarom zou je hier dan terughoudend over zijn. Ik heb het er wel eens over met

vriendinnen. Die beginnen dan allerlei bezwaren op te noemen. Ze vinden het een vorm van bedelen. Maar dan leg ik uit dat het fonds speciaal voor hen bedoeld is en dat het helemaal geen vorm van bedelen is. Zo heb ik al minstens vijf nieuwe mensen voor het fonds geworven."

Wie kunnen er een beroep doen op het fonds

Dan is natuurlijk een voor de hand liggende vraag 'Wat doet het fonds precies en wie komen in aanmerking?'

Mevrouw Martinidesz: "Het fonds is na de tweede wereldoorlog opgericht om verpleegkundigen te helpen die vaak nog in behoeftige omstandigheden verkeerden. Het fonds heette toen ook anders. Tegenwoordig worden niet alleen verpleegkundigen geholpen, maar ook ziekenverzoekers. Het gaat vaak om mensen die arbeidsongeschikt zijn geworden en rond moeten komen van een uitkering of van de AOW met een klein pensioen. Je kan een beroep op het fonds doen, als je voor een grote uitgave staat, zoals de aankoop van een computer of de vervanging van een wasmachine. In zo'n geval zorgt het fonds voor de betaling. Het fonds geeft geen contant geld. De rekening gaat naar het fonds en die betaalt het. Wel zo verstandig, want dan weet het fonds zeker dat het geld besteed

AUTEUR:
ROELOF JAN MULDER

“
Het fonds is er, dus dan moet je er ook gebruik van maken.
”

wordt aan het doel waarvoor het is aangevraagd. Om voor een bijdrage in aanmerking te komen, moet je voldoen aan een aantal voorwaarden. Eén van de belangrijkste is de bovengrens van het inkomen. Dat wordt gecontroleerd aan de hand van je belastingaangifte. Ik ben erg blij met de hulp die ik heb gekregen.”

RIA MARTINIDESZ

Nachthoofd in het Binnengasthuis

Ze kijkt de kamer rond. “Kijk die vloerbedekking heeft het fonds betaald en die stoeltjes zijn ook nieuw. Je moet weten dat dit hele flatgebouw is gerenoveerd en toen moest er ook wat gedaan worden aan het interieur.” Ria Martinidesz is inmiddels 80 jaar. Ze heeft haar hele leven in de zorg gewerkt.

Na een korte periode op kantoor ging ze op eenentwintigjarige leeftijd naar de eerste school voor verpleegkundigen in het Radboud UMC te Nijmegen. Voor de kraamaantekening ging ze vervolgens naar het Wilhelminaziekenhuis in Amsterdam. Daarna kwam ze terecht in het Binnengasthuis in Amsterdam, één van de oudste ziekenhuizen van de stad, waar ze onder andere nachthoofd werd. “Toen het Binnengasthuis fuseerde met het Wilhelmina ziekenhuis en later met het AMC heb ik nog een aantal jaren bij het AMC gewerkt tot ik afgekeurd werd vanwege een hernia. Dat is een kwaal die bij veel verpleegkundigen in die tijd voorkwam. Vooral te wijten aan het tillen van patiënten. Tegenwoordig hebben ze die klachten veel minder, omdat ziekenhuizen nu beschikken over veel betere en verstelbare bedden. Wel jammer overigens dat we met het Binnengasthuis moesten verhuizen. Het ziekenhuis lag midden in de stad, gezellig om met de pauze even de stad in

“
We hebben het goed in dit land. Het wordt tijd dat iedereen zich dat eens realiseert.”

te gaan. Maar het was ook wel erg verouderd.”

In de WAO met een hernia

Door de hernia belandde Martinidesz in de WAO. Ze heeft nog wel twee jaar om het weekend een paar dagen in een verpleeghuis vlakbij gewerkt, maar dat bleek toch te zwaar. De verpleeghuiszorg staat op dit moment erg in de belangstelling.

Hoe kijkt zij daar tegenaan? “Het meeste wat opvalt”, zegt ze, “is dat de mensen die daar werken heel hard moeten werken. Er is een personeelstekort en bovendien zouden er eigenlijk veel meer gediplomeerde verpleegkundigen moeten werken omdat veel mensen in zo’n tehuis behoorlijk zorgbehoevend zijn. Het probleem is dat verpleegkundigen dat over het algemeen niet zien zitten. Die werken veel liever in het ziekenhuis of in de wijkverpleging. Ik heb grote bewondering voor mensen die het werk in een verpleeghuis doen want het is bepaald niet eenvoudig.”

Getrouwd met een Hongaarse vluchteling

We praten ook over politiek en de tegenwoordige tijd. En over haar merkwaardige achternaam. “Die is van mijn overleden man. Hij was een Hongaarse vluchteling. Ik heb hem in 1964 op straat ontmoet. Ik moest ergens op een woonboot zijn en ik kon het adres niet vinden. Hij stond daar met zijn auto. Ik heb hem de weg gevraagd en we kwamen aan de praat. Ik vond hem meteen al leuk. We zijn een paar keer uit geweest en uiteindelijk getrouwd. In 1991 kreeg hij echter helaas een beroerte (CVA) en raakte daardoor halfzijdig verlamd. Ik heb hem negen jaar verpleegd. Na zijn overlijden in 2000 hebben we hem met een paar goede vrienden

bijgezet in het familiegraf in Budapest. Ik ga daar elk jaar nog een paar dagen naar toe om het graf te verzorgen. Een keer werd die reis door het Fonds gefinancierd en daar ben ik ze heel dankbaar voor. Ook voor de betrokkenheid. Ze komen bijvoorbeeld eens per jaar met z’n tweeën op bezoek om te horen en te zien hoe het met je gaat. Dat vind ik echt geweldig.”

Ze is nog steeds erg actief. Houdt van naar concerten gaan, organiseert voor een groep van zes vriendinnen en twee vrienden de zondagochtendconcerten in het concertgebouw, is lid van een bridgevereniging, gaat naar musea, kortom haar leven is rijk gevuld. Maar er is één ding waar ze zich druk om maakt: “Dat de mensen tegenwoordig zo ontevreden zijn. De mensen klagen teveel, daar word ik echt een beetje ziek van. We hebben het goed in dit land. Het wordt tijd dat iedereen zich dat eens realiseert.” —

Het Fonds voor Verpleegkundigen werd in 1952 opgericht onder de naam Stichting Erfonds voor Oud-Verpleegsters. In 1992 werd besloten de doelstellingen te verbreden en een nieuwe naam te kiezen: Stichting Fonds voor Verpleegkundigen. De stichting biedt materiële hulp, zoals een bijdrage voor de aanschaf van een computer, vervanging van stoffering, televisie of een wasmachine, aan verpleegkundigen en ziekenverzorgenden met een WAO of een daarmee vergelijkbare uitkering. Zie www.fondsvoorverpleegkundigen.nl voor de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een bijdrage.

Geef uw testament een missie

Mensen met een Missie steunt gedreven mensen die in hun gemeenschap opstaan tegen onrecht en uitsluiting. Dit doen wij samen met onze partners in 14 landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika.

Mensen met een Missie in uw testament

Wij geloven daarbij in de verbindende kracht van religie. Laat u iets na voor een rechtvaardige wereld?

Contact: Julie Mingeli, 070 - 31 36 731 of juliemingeli@mensenmeteenmissie.nl
mensenmeteenmissie.nl/testament

De WMO blijft een probleem

Volgens Binnenlands Bestuur van 23 januari 2017 heeft ongeveer 8% van zelfstandig wonende Nederlandse volwassenen meer hulp nodig dan hij nu krijgt. Er is vooral behoefte aan (meer) hulp bij het huishouden en begeleiding. Dat blijkt uit het onderzoek *Zorg en ondersteuning in Nederland: kerncijfers 2015* van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

AUTEUR: ERIC VAN ECK

Een zelfde geluid horen we al vanaf de invoering van de WMO, maar nu heeft het SCP de cijfers op een rijtje gezet. Het SCP is heel terughoudend met conclusies, omdat er op basis van twee jaren niet gesproken mag worden van een 'trend', dus de getroffenen moeten om statistische redenen nog een paar jaar lijden.

Minder hulp

Van de 75-plussers – bijna 10% van de zelfstandig wonende Nederlanders – krijgt 44% een vorm van zorg en ondersteuning. Die hulp wordt voor een deel gegeven door de partner, vrienden en familie. Slechts 3% van de hulpbehoevenden regelt en betaalt de hulp zelf. Dit betreft meestal mensen met een hoger inkomen. Voor hen is zelf inkopen van zorg soms ook goedkoper dan de hoge eigen bijdrage betalen. Hulp in het huishouden wordt het meest ontvangen (11%), gevolgd door persoonlijke verzorging (4%), begeleiding (4%) en verpleging (2%).

In 2015 kregen minder mensen hulp in het huishouden dan in 2014, het jaar voor de invoering van de WMO in 2015, toen het percentage nog op 54 lag. Het is dan ook niet raar dat 16% van de 75-plussers, die al een vorm van hulp ontvangen en 7% van de 75-plus-

Bron: Sociaal Cultureel Planbureau

Zorg en ondersteuning in Nederland: kerncijfers 2015

Ontvangen hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging, verpleging en begeleiding

sers die dat niet krijgen aangeven meer hulp nodig te hebben.

Niet de schuld van de gemeenten?

Volgens het onderzoek wordt de daling vooral veroorzaakt doordat de mantelzorgers afhaken. Bijna 7% van de Nederlandse volwassenen ontving in 2015 huishoudelijke hulp van iemand uit het sociale netwerk; in 2014 ging het om 10%. Waarom mantelzorgers afhaken, is volgens het SCP lastig vast te stellen. Het is hoe dan ook een tegevallier als de wetgever ervan uitgaat dat de informele hulp juist een groter aandeel in de verzorging op zich gaat nemen.

Onbekendheid met WMO-loket

Lang niet iedereen is bekend met het WMO-loket. Zes op tien volwassenen weten dat ze voor hulp en ondersteuning bij het WMO-loket kunnen aankloppen; vier op de tien dus niet. Ten opzichte van 2014 is hierin geen verandering opgetreden. Weliswaar is onder ouderen en mensen met een beperking de bekendheid met het WMO-loket het grootst, maar minder dan 20% van de mensen ouder dan 75 jaar heeft contact gehad met het WMO-loket. Bij mensen met een ernstige beperking ligt dit percentage op 35. Mogelijk

ligt de oorzaak in de begeleiding, die de groepen krijgen. Volgens de WMO heeft de gemeente hier een taak. Wel degelijk (mede) de schuld van de gemeente, lijkt het.

Onderzoek VNG

Alle gemeenten deden in 2016 onderzoek naar de ervaringen van WMO-gebruikers in 2015. Dat moeten ze van de wet. De gegevens van ruim 85.000 cliënten laten volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zien dat de meesten van hen positief zijn over de WMO-ondersteuning vanuit hun gemeente. 70 tot 80% van de respondenten geeft een positief oordeel geeft over de toegang, de kwaliteit van de ondersteuning en de mate waarin die de cliënten daadwerkelijk iets oplevert. De VNG concludeert vervolgens dat gemeenten niet alleen de transitie van AWBZ naar WMO zorgvuldig hebben uitgevoerd, maar ook dat zij de uitvoering van de nieuwe WMO steeds beter op orde krijgen, zowel voor oude als nieuwe cliënten.

Tegenspraak

De bevindingen van het SCP ondersteunen die tevredenheid niet. Mensen

krijgen minder hulp dan in eerdere jaren, kennen het WMO-loket niet en maken er in overgrote meerderheid geen gebruik van. Op dezelfde internetpagina waar het VNG-onderzoek wordt gepresenteerd, staat ook een overzicht van de jurisprudentie rondom de WMO. Op het onderdeel 'zorgvuldig onderzoek' heeft de rechter in 14 van de 20 gevallen de gemeente in het ongelijk gesteld: de gemeenten hadden onzorgvuldig onderzoek verricht naar de zorgbehoefte van de burger.

Een en ander lijkt ongerijmd, maar bij nader lezen van het VNG-onderzoek blijkt, dat alleen cliënten waarvan de aanvraag was gehonoreerd de vragenlijsten hebben toegezonden gekregen. 'Cliënten bij wie de maatwerkvoorziening is afgewezen, cliënten die gebruik maken van een algemene voorziening, en mantelzorgers maken geen onderdeel uit van de respondentgroep. Bekeken wordt of de vragenlijst zich in de toekomst tot een bredere groep kan richten'. Er is dus alleen aan klanten die waarschijnlijk in hoge mate tevreden zijn, gevraagd of ze tevreden zijn. Daar kan je mee thuis komen. —

“
Van de 75-plussers – bijna 10% van de zelfstandig wonende Nederlanders – krijgt 44% een vorm van zorg en ondersteuning.
”

ZORGKOSTEN TERUGVRAGEN VIA DE BELASTING

Leven met een ziekte of beperking brengt extra kosten met zich mee, bijvoorbeeld voor zorg, vervoer, hulpmiddelen of extra gezinshulp. Deze kosten zijn voor een deel nog steeds aftrekbaar bij de belastingaangifte.

Ingewikkeld? Dat valt best mee. De website www.meerkosten.nl, een initiatief van Ieder(in) – een netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte, legt heel precies uit hoe het invullen van

de belastingaangifte werkt. Hoe hoog het bedrag is dat u terug kunt krijgen, hangt af van uw zorgkosten, uw inkomen en het inkomen van een eventuele fiscale partner.

Aangifte doen loont soms ook nog dubbel. Heeft u veel zorgkosten? Door de aftrek ervan wordt uw inkomen voor de berekening van eigen bijdragen voor zorg, hulp of voorzieningen lager. Daardoor gaan ook die eigen bijdragen naar beneden. Mogelijk krijgt u ook meer zorgtoeslag of huurtoeslag.

Eerlijke communicatie

Als de kwartaalberichten van de pensioenfondsen en de persberichten daarover verschijnen, melden de kranten en de andere media, dat het ‘nog niet goed’, dan wel ‘slecht’ gaat met de pensioenfondsen en dat er daarom niet geïndexeerd wordt en dat de dreiging van kortingen blijft bestaan. Daardoor ontstaat het beeld dat de pensioenfondsen slecht functioneren en ‘in zwaar weer zitten’. Bovendien lijken het de pensioenfondsen te zijn, die er de oorzaak van zijn dat we ons grote zorgen moeten maken over het pensioen van de toekomst. Met alle gevolgen van dien voor het vertrouwen in pensioenfondsen en het pensioen van de toekomst.

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

De overheid en de verschillende achterbannen dringen aan op ‘eerlijke en heldere communicatie’. Daarmee bedoelen ze dat er door pensioenfondsen niets beloofd wordt wat niet kan worden waargemaakt, dat onzekerheden en risico's in kaart worden gebracht en dat de boodschappen helder zijn en begrepen kunnen worden. Er is zelfs een wet aangenomen over die gewenste pensioencommunicatie. Opvallend is, dat de wet zelf best moeilijk leesbaar is. Maar goed, dat even tussen haakjes.

Uitgangspunten zijn verschillend

De meeste pensioenfondsen melden in hun over het algemeen goed leesbare informatie wel dat het met de dekkinggraad niet goed gesteld is (onder de 100%), maar ook dat de rendementen (resultaten van beleggingen, inclusief rente) goed zijn. Voor het gevoel van de lezers is dat heel raar. Een pensioenfonds heeft goede rendementen behaald (gemiddeld zo'n 7% per jaar), maar er is toch te weinig geld in kas voor het uitbetalen van toekomstige pensioenen. Daarom laten pensioenfondsen ook keurig weten, dat de lage dekkinggraad is ontstaan door de lage rekenrente waarmee ze de laatste jaren moeten rekenen. In de kranten lees je vervolgens dat de pensioenfondsen het nog steeds slecht doen, want hun dekkinggraad is onvoldoende.

Het zou al een stuk schelen, als de pensioenfondsen erbij zouden melden, dat de grote invloed van de zogenoemde

rekenrente het gevolg is van een door de overheid vastgesteld financieel toetsingskader. En dat het probleem mede komt, omdat de premie (het geld dat deelnemers van het salaris inleggen om een fatsoenlijk pensioen op te kunnen bouwen) gebaseerd is op verwachte rendementen en niet op de rekenrente. De premie mag bepaald worden op basis van de rendementen (op het geheel van beleggingen) omdat verwacht wordt dat daarmee een fatsoenlijk pensioen kan worden bereikt.

Het is op z'n minst merkwaardig, je mag misschien ook zeggen oneerlijk, om de premie niet te baseren op de rekenrente, maar de dekkinggraad wel.

De ‘slechte situatie’ van pensioenfondsen heeft dus te maken met het verschil in uitgangspunten voor de berekening van de premies (door de overheid goedgevonden) en die voor de berekening van het geld dat nodig is voor toekomstige uitbetalingen. Dat laatste is door de overheid opgelegd. Pensioenfondsen zouden er goed aan doen dat steeds weer te zeggen en bovendien te vertellen wat zij aan minimum gemiddelde rendementen (dus niet alleen de rente) nodig hebben om in de toekomst fatsoenlijke pensioenen te kunnen uitkeren. En hoe het pensioenfonds er wat dat betreft bij zit.

Benodigd minimum rendement

De ouderenorganisaties hebben de grootste pensioenfondsen gevraagd, wat zij als minimum rendement ongeveer nodig hebben om aan hun verplichtingen te vol-

doen. Daar kwam gemiddeld zo'n 2% uit (het verschilt wat per pensioenfonds, maar is goed per pensioenfonds uit te rekenen). Daar komen dan nog kosten bij (0,5%). Het ‘meer’ aan rendement kunnen pensioenfondsen dan gebruiken om de inflatie te compenseren via de ‘indexatie’ en daarboven voor een buffer met reservegeld, dat gebruikt kan worden in tijden dat de rendementen onder druk staan. Over de afgelopen 40 jaren was bijvoorbeeld het rendement van PFZW en het ABP zo'n 7% gemiddeld (dus ruim boven de noodzakelijke 2,5%), het afgelopen jaar zelfs hoger dan 10%.

Nu is het niet verstandig om elk jaar met verschillende rendementen te gaan rekenen. Dan zou het pensioenfonds het ene jaar fors kunnen indexeren en het andere jaar (bij tegenvallers en als de buffers onvoldoende kunnen compenseren) weer moeten korten. Dat probleem is echter goed op te vangen door te werken met langjarige gemiddelden, bijvoorbeeld het gemiddelde van de laatste 5 of 10 jaren.

De ouderenorganisaties vinden dat pensioenfondsen goed moeten uitleggen dat het knellende financiële kader van de overheid de boosdoener is en niet de pensioenfondsen die een goed rendement maken en boven het minimaal noodzakelijke rendement uitkomen. Dat is ook de enige uitweg in de discussie waar de één zegt dat het geld bij de pensioenfondsen tegen de kade op klotst en de ander, dat er onvoldoende geld in kas is om toekomstige pensioenen uit te kunnen keren.

Er zijn veel redenen te bedenken dat we over moeten gaan naar een nieuw pensioenstelsel, met behoud van het goede uit het huidige stelsel (de collectieve risicodeling en de verplichtstelling). Bijvoorbeeld met een meer persoonlijke benadering/prognose. Maar we lossen met elkaar niets op als we het knellende financiële kader laten bestaan. Dan kunnen ouderen nog steeds geen geïndexeerd pensioen krijgen en jongeren geen fatsoenlijk pensioen opbouwen.

DNB en overheid

Het beklemmende financiële toetsingskader is gebaseerd op de gedachte dat met de lage rente moet worden gerekend, omdat op deze manier het pensioenfonds nooit meer belooft dan het zeker waar kan maken. Als het pensioenfonds meer geld geeft aan gepensioneerden (via de indexatie) en als de rendementen (dan ineens praten ze over rendementen) toch tegenvallen, dan kan dat geld niet meer worden teruggehaald en draaien de nu werkenden ervoor op.

Daardoor zou er dus geld van de jongeren naar de ouderen gaan. De opvatting bij veel politieke partijen, en ook de staatssecretaris, is dat daarom vastgehouden moet worden aan de huidige risicovrije rekenrente.

Het lijkt een sluitende redenering, maar is het niet. In de afgelopen jaren is juist gebleken dat de rente heel wisselend en onbetrouwbaar is. Het gemiddelde rendement is een veel betrouwbaarder graadmeter gebleken. Door zekerheid op zekerheid te willen stapelen ‘voor het geval dat...’, doet de overheid net of pensioenfondsen

via de weg van de risicovrije rente zekerheden kunnen inbouwen voor over perioden van 40 tot 50 jaren, terwijl de wereld er over 10 jaren al heel anders uit zal zien.

Met andere woorden, de redenering klopt wel, maar de uitgangspunten voor de redenering niet. En dus klopt dan de conclusie niet. Het is als met het voorbeeld uit de logica: alle apen zijn zoogdieren. Apen klimmen in bomen, dus alle zoogdieren klimmen in bomen.

Ook hierover zullen de pensioenfondsen dus eerlijker moeten communiceren. Voor hun eigen bestwil. Immers, als dat gebeurt zal duidelijk worden dat niet pensioenfondsen slecht presteren (integendeel), maar dat zij (mede) slachtoffer zijn van het veel te knellende toetsingskader, gebaseerd op aanvechtbare uitgangspunten. —

Interview Renske Leijten roept reacties op

Het interview met tweede kamerlid Renske Leijten, dat we in het decembernummer van Ons Pensioen/Pensioenbelangen publiceerden, heeft een aantal reacties opgeroepen.

AUTEUR:
ROELOF JAN MULDER

Zo ergerde een lezer zich aan de grote foto van mevrouw Leijten op de voorpagina "en ook nog in het binnenwerk". Het is gebruikelijk om in elk nummer van onze bladen een hoofdonderwerp aan te snijden en dat te doen in de vorm van een interview met een vooraanstaand persoon uit de pensioenwereld, de zorg, de overheid (politiek) of het sociale domein. Een foto van de geïnterviewde siert dan doorgaans de voorpagina. Dat is in dit geval ook gebeurd en heeft niets te maken met een al of niet bestaande politieke voorkeur.

Dan het feit dat naar de mening van een lezer in de opmaat naar het interview het bewijs voor het echec in de zorg wordt opgehangen aan één incident in Hellevoetsluis. Bedoeld werd het verhaal dat ouderen in een verpleeghuis te Hellevoetsluis slechts twee maal per dag naar het toilet mochten en dan ook nog op vastgestelde tijden. Het vermelden van dit incident lag vooral in de wens van de beide redacteurs om in te spelen op de actualiteit.

Maar los daarvan: er is in Nederland nogal wat mis in de ouderenzorg. Voor zo'n rijk land als Nederland een beschamende situatie. Veel gaat goed, maar recente cijfers geven aan dat in een derde van de verpleeghuizen de zorg onder de maat is, in een derde is de zorg kwalitatief goed en de rest zit daar tussenin. Niet voor niets is een aantal verpleeghuizen onder curatele gesteld.

Hellevoetsluis is daar slechts een schrijnend voorbeeld van.

In het interview wordt niet betwist dat het zorgstelsel in Nederland kwalitatief goed is. Sterker nog, het is één van de beste ter wereld. Maar tegelijkertijd ook het duurste. Het kan niet zo zijn dat de zorgkosten en daaraan vastgekoppeld de hoogte van de premie en van het eigen risico jaarlijks met procenten tegelijk blijven stijgen. Dan wordt de zorg binnen afzienbare tijd onbetaalbaar.

Zoals ook in het interview weergegeven kan nu al een aanzienlijk deel van de verzekerden dat eigen risico niet meer opbrengen en moeten verzekeraars hiervoor betalingsregelingen treffen. Dat zijn reële problemen en dat sommige politieke partijen daar door middel van 'out of the box' denken een oplossing voor trachten te vinden is alleen maar toe te juichen.

Actiz 50 Lijst van exorbitante beloningen in de verpleeghuissector

Dan het punt van de exorbitante salarissen en overbodige managers. Onlangs werd de zogenaamde 'Actiz 50'-lijst gepubliceerd. Op die lijst staan 50 bestuurders van zorginstellingen die (veel) meer verdienen dan de Balkenende-norm. Daarmee voldoen ze niet aan de door de Wet Normering Topinkomens vastgestelde norm. En dit zijn er nog maar 50. In werkelijkheid zijn het er nog veel meer. U kunt dat allemaal op internet

naziën. Het gaat overigens niet alleen om directeurs/managers van goed renderende instellingen, maar ook van instellingen die, zoals dat zo mooi heet 'onder verscherpt toezicht' staan.

Daarnaast is algemeen bekend dat de bureaucratie in de zorg hoogtij viert. Ook daar moet paal en perk aan gesteld worden. Zo ook aan het verrichten van overbodige of nutteloze handelingen. Onlangs werd vanuit de beroepsgroep artsen zelf een lijst aan minister Schippers overhandigd met 1700 behandelingen die aan die criteria voldoen. Het probleem is echter dat met name in de ziekenhuiszorg nog steeds veelal een betalingssysteem per verrichting wordt gehanteerd. En dat systeem nodigt niet bepaald uit tot bezuinigen.

Er is dus alle reden om te veronderstellen dat er in de zorg op een aantal terreinen iets moet veranderen. Of dat het Nationaal Zorgfonds moet zijn waar de SP en een aantal andere (politieke)partijen voor ijvert is natuurlijk de vraag. De redactie heeft er echter voor gekozen om in de aanloop naar de verkiezingen voor

gepensioneerden essentiële onderwerpen aan te snijden. De almaar toenemende kosten in de zorg is daar één van. Dat daarbij afwijkende meningen aan de orde komen is naar de mening van de redactie alleen maar goed. En dat er vervolgens een dialoog ontstaat omdat lezers daar op reageren stelt de redactie zeer op prijs. —

Blijf thuis wonen met een Stannah traplift

€650,-
KORTING T/M
APRIL

- ✔ Betaalbare traplift voor elke trap
- ✔ Ruime keuze uit nieuw en gebruikt
- ✔ Ruimtebesparende, opklapbare stoel
- ✔ Levertijd vanaf 3 dagen
- ✔ Servicedienst elke dag beschikbaar

Stannah
'S WERELDS MEEST GEKOZEN TRAPLIFT

BEL GRATIS
0800-5066

VOOR VRIJBLIJVENDE INFORMATIE.
VRAAG NAAR TOESTEL 7543

Voor vrijblijvende informatie over de trapliften van Stannah stuurt u de ingevulde coupon in een ongefrankeerde envelop naar **Stannah Trapliften B.V., Antwoordnummer 17006, 2170 VB, Sassenheim.**

Dhr./Mevr:

Postcode: Huisnummer:

Tel. Nummer:

Email:

WWW.STANNAH.NL

PROGRAMMA ALGEMENE LEDEN- VERGADERING BPP 2017

Op dinsdag 30 mei 2017 vindt de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de Belangenvereniging Pensioengerechtigden PFZW (BPP) plaats. Wij vergaderen deze keer in de Koningshof, Kerkplein 1, 3941 HV Doorn. Telefoon: 0343 414 270. Er is voldoende parkeerruimte en de accommodatie is per bus bereikbaar vanaf CS Utrecht.

Wilt u aanwezig zijn bij de ALV? Dan kunt u zich hiervoor aanmelden via <https://www.pfzw-belangenvereniging.nl/aanmeldenalv> of de coupon achterop dit magazine.

U bent bij De Koningshof vanaf 12:00 uur welkom. Van 12.00 tot 12.45 uur is er tijd voor het nuttigen van een broodjeslunch en onderlinge contacten. Om 12.45 uur begint het inhoudelijke deel van de ALV.

AGENDA VAN DE VERGADERING

12.45 – 13.00 uur

OPENING

Welkom en inleiding door Peter Patijn, voorzitter

13.00 – 13.30 uur

HUISHOUDELIJKE VERGADERING

* Verslag van de ALV van 26 april 2016

* Jaarverslag 2016

BENOEMING BESTUURSLEDEN

* Baukje Vegter is aftredend en herbenoembaar

* Liesbeth Schaap (aspirant bestuurslid) is thans benoembaar

FINANCIËN

* Jaarrekening 2016

* Verslag kascommissie 2016

* Benoeming kascommissie 2017

* Begroting 2017

* Vaststelling contributie 2018

13.30 – 15.00 uur

THEMA DE ACTUELE SITUATIE IN

DISCUSSIE PENSIOENSTELSEL

* Inleiding door externe deskundige

* Verantwoording gevoerde beleid BPP en lijnen naar de toekomst

* Discussie met de zaal o.l.v. voorzitter Peter Patijn

15.00 – 15.15 uur

Korte theepauze

15.15 – 16.00 uur

Voortzetting discussie met de zaal

16.00 – 16.30 uur

Actualiteiten (bestuur en verantwoordingsorgaan)

PFZW

16.30 – 17.00 uur

Gelegenheid tot napraten onder het genot van een drankje.

De stukken voor de vergadering en de aanvullende informatie bij diverse agendapunten zal via e-mail en zo nodig per post worden toegestuurd aan de aangeelde deelnemers aan de ALV, ongeveer 3 weken voor aanvang van de bijeenkomst. —

ACTIVITEITEN EN INFORMATIE VAN DE BPP

De BPP (Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg en Welzijn) is via de bestuursleden of actieve kaderleden betrokken bij de volgende activiteiten:

1. Pensioenraad van PFZW:

In dit medezeggenschapsorgaan van het pensioenfonds wordt de BPP vertegenwoordigd door Cees Michielse als lid van dit orgaan en Jaap van der Spek als plaatsvervangend lid.

2. **Ledenraad PGGM:** dit is het adviescollege voor het bestuur van de coöperatie PGGM. Deelnemers en gepensioneerden van PFZW die lid zijn van de coöperatie krijgen naast aantrekkelijke aanbiedingen ook veel informatie over relevante onderwerpen.

3. **NVOG:** De koepel van ouderenorganisaties waarbij de BPP is aangesloten. Jaap van der Spek bestuurslid van de BPP is tevens voorzitter van deze koepelorganisatie. Cees Michielse vertegenwoordigt de BPP in de pensioencommissie, die zoveel mogelijk gezamenlijk opereert met de KNVG en de overige ouderenorganisaties. Binnen de NVOG wordt door middel van commissies ook veel aandacht besteed aan het inkomens- en koopkrachtbeleid voor ouderen en aan zaken als huisvesting- en zorgbeleid.

4. Informatie via website, nieuwsbrieven en Ons Pensioen.

a. De redactie van Ons Pensioen is in handen van Roelof Jan Mulder (hoofdredacteur), Jaap van der Spek, Eric van Eck en Pierre Thijssen. Zij zorgen er met name voor dat u goede achtergrondinformatie krijgt over het beleid van de BPP, maar ook dat u op de hoogte blijft van eventuele opvattingen van andere partijen. Zo kunnen de leden van de BPP op basis van een brede informatie actief deelnemen aan de discussies over het te voeren beleid.

b. Door middel van nieuwsbrieven die via de e-mail worden verspreid houden wij de leden die hun e-mailadres aan ons hebben doorgegeven op de hoogte van actuele ontwikkelingen. De redactie van de nieuwsbrieven ligt in de handen van Baukje Vegter

c. De website van de BPP, die door Cees Michielse wordt verzorgd, geeft naast de actuele informatie vanuit BPP en NVOG, ook relevante achtergrondinformatie over in het bijzonder pensioenonderwerpen en koopkrachtbeleid. Wij proberen daarbij een korte en heldere samenvatting te geven van de feiten, met voor diegenen die verder geïnformeerd willen zijn vaak een of meer doorklik mogelijkheden voor uitgebreidere en meer technische achtergronden.

5. **Lobby en netwerkactiviteiten.** Alle bestuursleden zijn actief betrokken bij het uitdragen van het BPP beleid en onderhouden daartoe contacten met andere organisaties die op onze beleidsterreinen actief zijn. Dat zijn besturen van pensioenfonds, de pensioenfederatie, de SER, politieke partijen en ministeries, maar ook de journalisten die actief zijn op onze beleidsterreinen.

PENSIOENDISCUSSIE MOET NU LEIDEN TOT BESLUITVORMING

Momenteel werken zowel de SER als de Pensioenfederatie aan de afronding van hun interne discussie over de gewenste wijzigingen in het pensioenstelsel. Wij zijn daar tot nu toe als gepensioneerdorganisaties onvoldoende bij betrokken, al zijn er wel bijna wekelijks informele contacten.

Voor ons zijn de belangrijkste uitgangspunten waaraan wij de uitkomsten zullen toetsen:

1. komt er een nieuw meer reëel toetsingskader op basis waarvan de verplichtingen worden berekend.

2. Is er geen sprake van gedwongen sluiting van de bestaande fondsen voor de oude rechten, waardoor toetsingskader en uitzicht op indexatie ongewijzigd slecht blijven.

3. Vindt het eventuele omzetten van de opgebouwde rechten plaats op basis van een aanvaardbaar ook voor de toekomst geldende rekenrente.

Verder uitstel van de besluitvorming van de toekomst is niet langer aanvaardbaar.

VERKIEZING NIEUW BESTUURSLID GEPENSIONEERDEN PFZW

Elders in dit blad treft u een interview aan met Nicolette Loonen die door de BPP samen met de Anbo is voorgedragen als kandidaat voor het bestuur van PFZW namens de gepensioneerden. Middels een nieuwsbrief en op de website zullen wij zo spoedig mogelijk laten weten wanneer er op onze kandidaat gestemd kan worden en wat de juiste procedure is. Wij vinden het als bestuur van de BPP van groot belang dat al onze leden stemmen en bij voorkeur natuurlijk op onze kandidaat. Van de in totaal acht kandidaten heeft zij op basis van de gesprekken die wij met haar hebben gevoerd onze sterke voorkeur.

AANMELDEN ALV

Van harte nodigen wij u uit voor de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de Belangenvereniging Pensioengerechtigden PFZW (BPP). Deze jaarlijkse vergadering waarop bestuur en leden elkaar ontmoeten vindt plaats op 30 mei 2017. Op de agenda staan speerpunten voor 2017, een terugblik op 2016 en benoeming van een nieuw bestuurslid. Wij starten met een eenvoudige lunch, hebben ruimte voor een discussieonderwerp en sluiten af met een borrel. Wij hopen op uw komst!

Als u aanwezig wilt zijn, vul dan bij voorkeur de aanmeldingsbon in op de website (www.pfzw-belangenvereniging.nl/aanmeldenalv).

Voornaam (verplicht veld): _____

Achternaam (verplicht veld): _____

Straat en huisnummer (verplicht veld): _____

Postcode (verplicht veld): _____

Woonplaats (verplicht veld): _____

E-mailadres: _____

ja, ik ontvang graag via e-mail de definitieve agenda en bijbehorende stukken

ja, ik schrijf me graag in voor de nieuwsbrief van de BPP

Per post aanmelden kan ook. Het adres van de BPP is:

Postbus 2069

5500 GB, Utrecht